

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2016 m. liepos 18 d.
(OR. en)

11316/16

Tarpinstitucinė byla:
2016/0223 (COD)

ASILE 26
CODEC 1076

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2016 m. liepos 18 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2016) 466 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2016) 466 final.

Pridedama: COM(2016) 466 final

Briuselis, 2016 07 13
COM(2016) 466 final

2016/0223 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Pasiūlymo aplinkybės ir pagrindas

Europos Sąjunga siekia sukurti integruotą, tvarią ir visapusišką ES migracijos politiką, grindžiamą solidarumu bei teisingu išsipareigojimų pasidalijimu ir veiksmingą tiek ramiais laikotarpiais, tiek ištikus krizei. Po to, kai buvo priimta Europos migracijos darbotvarkė¹, Europos Komisija stengėsi, kad būtų įgyvendinamos priemonės, skirtos tiek neatidėliotiniams, tiek ilgalaikiams veiksmingo ir visapusiško migracijos srautų valdymo uždaviniams spręsti.

Bendra Europos prieglobsčio sistema grindžiama taisyklėmis, pagal kurias nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už tarptautinės apsaugos prašytojus (ir už prieglobsčio prašytojų pirštų atspaudų duomenų bazę), taip pat bendrais prieglobsčio procedūrų, priėmimo sąlygų, pripažinimo ir tarptautinės apsaugos gavėjų apsaugos standartais. Be to, Europos prieglobsčio paramos biuras remia bendrą Europos prieglobsčio sistemą įgyvendinančias valstybes nares.

Nors ir būta didelės pažangos plėtojant bendrą Europos prieglobsčio sistemą, valstybių narių taikomų procedūrų tipai, užtikrinamos prašytojų priėmimo sąlygos, pripažinimo rodikliai ir tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiamos apsaugos pobūdis vis dar gerokai skiriasi. Šie skirtumai, be kita ko, skatina antrinį judėjimą ir palankiausios prieglobsčiui valstybės paiešką, sukuria traukos veiksnį ir galiausiai lemia tai, kad valstybėms narėms tenka nevienoda atsakomybė už apsaugos suteikimą tiems, kuriems jos reikia.

Neseniai atvykus dideliui skaičiui žmonių paaiškėjo, kad Europoje būtina veiksminga ir efektyvi prieglobsčio sistema, pagal kurią būtų galima užtikrinti, kad valstybės narės teisingai ir tvariai dalytųsi atsakomybe, visoje ES sudaryti pakankamas ir tinkamas priėmimo sąlygas, sparčiai ir veiksmingai tvarkyti ES pateiktus prieglobsčio prašymus ir užtikrinti tinkamų sprendimų priėmimą, kad asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, tokia apsauga būtų veiksmingai suteikiama. Kartu ES privalo spręsti neteisėto ir pavojingo judėjimo problemas ir suardyti neteisėtai migrantus gabenančių asmenų verslo modelius. Todėl teisės į tarptautinę apsaugą neturinčių asmenų prieglobsčio prašymai turi būti sparčiai išnagrinėjami ir tokie migrantai turi būti greitai sugrąžinami. Kita vertus, trečiųjų šalių piliečiams, kuriems būtina apsauga, turi būti sudarytos sąlygos saugiai ir teisėtai atvykti į ES. Tai taip pat yra platesnių partnerystės ryšių su prioritetinėmis kilmės ir tranzito šalimis dalis.

2016 m. balandžio 6 d. komunikate „Bendros Europos prieglobsčio sistemos reformavimas ir teisėtų kelių į Europą tiesimas“² Komisija išdėstė bendros Europos prieglobsčio sistemos struktūrinės reformos prioritetus ir nurodė įvairius veiksmus, kurių reikia imtis siekiant humaniškesnės, teisingesnės ir veiksmingesnės Europos prieglobsčio politikos, taip pat geriau valdomos teisėtos migracijos politikos.

2016 m. gegužės 4 d. Komisija pateikė pirmą bendros Europos prieglobsčio sistemos reformos pasiūlymų rinkinį, susijusį su komunikate nurodytais trimis prioritetais: sukurti tvarią ir teisingą Dublino sistemą, pagal kurią būtų nustatoma, kuri valstybė narė yra

¹ COM(2015) 240 *final*.

² COM(2016) 197 *final*.

atsakinga už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą³, sustiprinti sistemą EURODAC, kad būtų galima veiksmingiau stebėti antrinį judėjimą ir lengviau kovoti su neteisėta migracija⁴, ir įkurti tikrą Europos prieglobsčio agentūrą, kad būtų užtikrintas tinkamas Europos prieglobsčio sistemos veikimas⁵. Šie pasiūlymai yra pirmieji bendros Europos prieglobsčio sistemos struktūros reformos elementai.

Komisija baigia bendros Europos prieglobsčio sistemos reformą priimdama antrą rinkinį, kurį sudaro dar keturi pasiūlymai: pasiūlymas, pagal kurį Prieglobsčio procedūrų direktyva⁶ pakeičiama reglamentu, kuriuo suderinamos visose valstybėse narėse šiuo metu taikomos skirtingos procedūros ir sukuriami tikra bendra tvarka, pasiūlymas, kuriuo Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva⁷ pakeičiama reglamentu, kuriuo nustatomi vienodi asmenų, kuriems reikia apsaugos, pripažinimo ir tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiamų teisių standartai⁸, taip pat pasiūlymas, pagal kurį persvarstoma Priėmimo sąlygų direktyva⁹ siekiant dar labiau suvienodinti priėmimo sąlygas ES, padidinti prašytojų integracijos galimybes ir sumažinti antrinį judėjimą. Galiausiai, vykdydama 2016 m. balandžio 6 d. paskelbtą įsipareigojimą suteikti daugiau galimybių teisėtai atvykti į ES, Komisija taip pat siūlo sukurti struktūrinę Sąjungos masto perkėlimo į ES sistemą, kad tarptautinės apsaugos suteikimas ES būtų geriau valdomas, asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, būtų sudaromos sąlygos tvarkingai ir saugiai atvykti į ES ir taip būtų laipsniškai mažinama paskatų atvykti neteisėtai¹⁰.

Šie glaudžiai susiję pasiūlymai yra neatsiejama bendros Europos prieglobsčio sistemos visapusiškos reformos dalis. Antruoju pasiūlymų dėl teisės aktų, kuriais reformuojama prieglobsčio *acquis*, teikimo etapu svarstyti pateikti visi elementai, iš kurių būtų sudaryta tvirta, nuosekli ir integruota bendra Europos prieglobsčio sistema, grindžiama bendromis, suderintomis taisyklėmis, kurios būtų veiksmingos, užtikrintų reikiamą apsaugą ir visiškai atitiktų Ženevos konvenciją.

Toliau plėtojamos veiksmingos ir reikiamą apsaugą užtikrinančios bendros Europos prieglobsčio sistemos paskirtis – užtikrinti visišką nacionalinių prieglobsčio sistemų konvergenciją, sumažinti antrinio judėjimo paskatų, sustiprinti valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą ir apskritai sukurti gerai veikiančią Dublino sistemą.

Ši sistema užtikrina, kad visoje ES su prieglobsčio prašytojais būtų elgiama vienuodai ir tinkamai. Ji suteikia reikiamų priemonių greitai nustatyti, kuriems asmenims iš tiesų būtina tarptautinė apsauga, ir sugrąžinti tiems asmenims, kuriems apsaugos nereikia. Visada atitinkanti pagrindines teises, ji yra palanki pažeidžiamiausiems ir griežta potencialiems piktnaudžiautojams. Galiausiai bendra sistema yra ekonomiška ir pakankamai lanksti, kad ją būtų galima pritaikyti spręsti sudėtingiems uždaviniams, kurių valstybėms narėms kyla šioje srityje.

Šio pasiūlymo tikslai

³ COM(2016) 270 *final*.

⁴ COM(2016) 272 *final*.

⁵ COM(2016) 271 *final*.

⁶ OL L 180, 2013 6 29, p. 60.

⁷ OL L 337, 2011 12 20, p. 9.

⁸ OL L [...], [...], p. [...].

⁹ OL L [...], [...], p. [...].

¹⁰ OL L [...], [...], p. [...].

Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvoje nustatyti kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, kurie prašytojai turi teisę į prieglobsť ir papildomą apsaugą, taip pat tokį statusą turinčių asmenų teisės. Nors Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvą išdėsčius nauja redakcija¹¹ pavyko iki tam tikro lygio suvienodinti nacionalines taisykles, pripažinimo rodikliai valstybėse narėse vis dar skiriasi, taip pat priimami nevienodi sprendimai dėl kiekvienoje valstybėje narėje suteikiamo apsaugos statuso tipo¹². Be to, gerokai skiriasi valstybių narių politika dėl suteikiamų leidimų gyventi šalyje galiojimo trukmės, taip pat dėl galimybių naudotis tam tikromis teisėmis. Taip pat esamos nuostatos dėl statuso praradimo nėra sistemingai taikomos praktikoje, taigi valstybės narės ne visada užtikrina, kad tarptautinė apsauga būtų suteikiama tik tol, kol esama persekiojimo arba didelės žalos rizikos, nors pagal ES teisę tai yra numatyta. Galiausiai tam tikros Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujoje redakcijos išdėstytos taisyklės, kuriomis nustatomi bendri prašytojų pripažinimo kriterijai, yra iš esmės neprivalomos (t. y. prašytojo prievolė pagrįsti prašymą, su apsaugos kilmės šalyje vertinimu susijusios taisyklės, neprivalomas statuso panaikinimo pagrindimas), taigi valstybės narės dažnai gali elgtis savo nuožiūra.

Nurodyti **pripažinimo rodiklių ir nacionalinėse prieglobsčio sistemose su atitinkamu apsaugos statusu susietų teisių lygio skirtumai** aiškiai rodo, kad būtinas darnesnis požiūris. Dėl šių skirtumų tarptautinės apsaugos prašytojams gali kilti noras prašyti prieglobsčio valstybėse narėse, kuriose, kaip manoma, suteikiama daugiau minėtųjų teisių ir pripažinimo rodikliai yra geresni, o ne valstybėje narėje, kuri pagal Dublino taisykles būtų atsakinga už jų prašymų nagrinėjimą. Be to, reikia spręsti galimo tarptautinės apsaugos gavėjų antrinio judėjimo klausimus aiškiai nurodant, kad jie turi likti gyventi jiems apsaugą suteikusiose valstybėse narėse.

Kadangi netikrinama, ar apsaugos vis dar reikia, *de facto* suteikiama nuolatinė apsauga, o tai yra papildoma paskata asmenims, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, vykti į ES, o ne ieškoti prieglobsčio kitur, taip pat ir arčiau jų kilmės šalių esančiose šalyse.

Atsižvelgiant į pagrįstą būtinybę suderinti taisykles ir į siūlomų pakeitimų mastą, siūloma esamą direktyvą pakeisti reglamentu. Kadangi reglamentas taikomas tiesiogiai, vien šis pakeitimas padės pasiekti didesnę konvergenciją, taip pat bus užtikrintas derėjimas su siūlomu Prieglobsčio procedūrų reglamentu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šiuo pasiūlymu siekiama:

1. **geriau suderinti bendrus** tarptautinės apsaugos prašytojų pripažinimo **reikalavimus** nustatant griežtesnes taisykles ir pakeičiant esamas neprivalomas taisykles, susijusias su prašytojo prievole pagrįsti prašymą, apsaugos kilmės šalyje alternatyvų vertinimu ir statuso panaikinimo pagrindu, jeigu tarptautinės apsaugos gavėjas kelia pavojų valstybės narės saugumui arba yra nuteistas už itin sunkų nusikaltimą;

¹¹ Direktyva 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (nauja redakcija) (toliau – Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija).

¹² Pavyzdžiui, 2015 m. sausio–rugsėjo mėn. prieglobsčio prašytojų iš Afganistano pripažinimo rodikliai buvo nuo beveik 100 proc. Italijoje iki 5,88 proc. Bulgarijoje (Eurostato duomenimis). Vertinant suteikto statuso tipų skirtumus, 2015 m. antro ketvirčio EASO duomenimis, Vokietijoje (99 proc.), Graikijoje (98 proc.) ir Bulgarijoje (85 proc.) beveik visiems Sirijos piliečiams buvo suteiktas pabėgėlio statusas, o Malta (100 proc.), Švedija (89 proc.), Vengrija (83 proc.) ir Čekija (80 proc.) jiems suteikė papildomos apsaugos statusą. https://easo.europa.eu/wp-content/uploads/Quarterly-Asylum-Report-2015_Q2_Final.pdf.

2. visoje ES **pasiekti didesnę sprendimų dėl prieglobsčio konvergenciją** įpareigojant valstybių narių sprendžiančias institucijas vertinant prašymus atsižvelgti į bendrą padėties kilmės šalyje analizę ir su ja susijusias gaires, Sąjungos lygmeniu pateikiamas Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros ir naudojantis europiniais kilmės šalių informacijos tinklais, laikantis naujųjų siūlomo Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento¹³ nuostatų;
 3. užtikrinti, kad apsauga būtų suteikiama tik tol, kol išliks persekiojimo arba didelės žalos grėsmė, nedarant poveikio asmens integracijos galimybėms. Pasiūlymu valstybėms narėms nustatomos prievolės sistemingai ir reguliariai peržiūrėti statusą, jeigu padėtis kilmės šalyje labai pasikeistų ir kai ketina pratęsti leidimų gyventi šalyje galiojimą: pabėgėlių – pirmą kartą, papildomos apsaugos gavėjų – pirmą ir antrą kartus. Taip pat labai svarbu, kad, atsižvelgdamos į asmenų teisę į apsaugą, valstybės narės skatintų apsaugos gavėjų integraciją į savo visuomenę. Dėl to pasiūlyme aiškiai nurodoma tarptautinės apsaugos gavėjų teisių ir pareigų apimtis. Pasiūlymu taip pat sukuriami paskatų jiems aktyviai integruotis, nes valstybėms narėms leidžiama suteikiant apsaugą tam tikros socialinės paramos teikimą susieti su veiksmingu dalyvavimu integracijos programose pagal Integravimo veiksmų planą¹⁴. Galiausiai sprendimai panaikinti pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą įsigalios tik po trijų mėnesių, taigi asmeniui, kurio statusas panaikintas, bus suteikta galimybė veiksmingai prašyti kito teisinio statuso, pvz., dėl su darbu susijusių priežasčių;
 4. **spręsti tarptautinės apsaugos gavėjų antrinio judėjimo klausimus** aiškiai nurodant, kad apsaugos gavėjas privalo likti apsaugą suteikusioje valstybėje narėje, ir sukuriant papildomų atgrasymo priemonių ilgalaikių gyventojų direktyvos¹⁵ pakeitimu, pagal kurį nustačius, jog apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje, kurioje gyventi ar būti neturi teisės, privalomas teisėto gyvenimo atitinkamoje šalyje laikas būtų skaičiuojamas iš naujo;
 5. **labiau suvienodinti tarptautinės apsaugos gavėjų teises**, visų pirma susijusias su leidimų gyventi šalyje galiojimu ir formatu, aiškiai nurodant apsaugos gavėjų teisių ir pareigų, visų pirma susijusių su socialine apsauga ir socialine parama, apimtį.
- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas, kaip ir ankstesnė Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija, yra esminė bendros Europos prieglobsčio sistemos dalis ir visiškai atitinka 2016 m. gegužės 4 d. pateiktus pirmuosius bendros Europos prieglobsčio sistemos reformos pasiūlymus, taip pat Prieglobsčio procedūrų ir Priėmimo sąlygų direktyvų reformos pasiūlymus, įskaitant pasiūlymą pirmąją direktyvą pakeisti reglamentu, taip pat pasiūlymą sukurti struktūrinę Sąjungos masto perkėlimo į ES sistemą.

Šis pasiūlymas grindžiamas pasiūlymo dėl Europos prieglobsčio agentūros nuostatomis tiek, kiek juo valstybių narių sprendžiančiosios institucijos įpareigojamos vertindamos prieglobsčio prašymus atsižvelgti į minėtosios agentūros surinktą informaciją apie kilmės šalis ir į bendrą

¹³ COM(2016) 271 *final*.

¹⁴ COM(2016) 377 *final*.

¹⁵ 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso (OL L 16, 2004 I 23, p. 44–53).

analizę bei gaires, kurias Agentūra turi paskelbti remdamasi tokia kilmės šalių informacija. Be to, toje bendroje analizėje ir gairėse nurodomi reikšmingi susiję pokyčiai, dėl kurių turi būti peržiūrėtas tarptautinės apsaugos gavėjų statusas.

Tarptautinės apsaugos prašytojų teisių ir pareigų srityje jiems nustatyta aiški prievolė pagrįsti prašymą pateikiant visą turimą informaciją ir bendradarbiauti atitinka susijusias Dublino reglamento persvarstymo pasiūlymo¹⁶ nuostatas.

Prieglobsčio procedūrų reglamento pasiūlymas ir šis pasiūlymas papildo vienas kitą tiek, kiek šiuo pasiūlymu nustatomi priskyrimo kriterijai ir statuso panaikinimo pagrindas, o Prieglobsčio procedūrų reglamentu nustatomos tarptautinės apsaugos prašymų teikimo procedūrinės taisyklės.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas dera su išsamia ilgalaikę geresnio migracijos valdymo politika, Komisijos nustatyta Europos migracijos darbotvarkėje¹⁷, kurioje remiantis Pirmininko J. C. Junckerio politinėmis gairėmis buvo sukurtos keturiais ramsčiais pagrįstos nuoseklios ir tarpusavyje glaudžiai susijusios iniciatyvos. Šie ramsčiai: neteisėtos migracijos paskatų mažinimas, Sąjungos išorės sienų apsauga ir gyvybių gelbėjimas, taip pat tvirtos prieglobsčio politikos ir naujos teisėtos migracijos politikos užtikrinimas. Šis pasiūlymas, kuriuo toliau siekiama Europos migracijos darbotvarkėje nustatyto tikslo stiprinti Sąjungos prieglobsčio politiką, turėtų būti laikomas dalimi platesnės ES lygmens politikos, kuria siekiama ateičiai sukurti patikimą ir veiksmingą tvaraus migracijos valdymo sistemą, kuri būtų teisinga ir priimančiosioms visuomenėms bei ES piliečiams, ir susijusiems trečiųjų šalių piliečiams bei kilmės ar tranzito šalims.

Be to, siūlomi galimų integracijos paskatų pakeitimai gali padėti siekti Integravimo veiksmų plane¹⁸ nustatytą tikslą.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Kadangi pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad, viena vertus, valstybės narės taikytų bendrus kriterijus nustatydamos, kuriems asmenims iš tikrųjų reikia tarptautinės apsaugos, ir, kita vertus, tokiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteikiamos tokios pat teisės, teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 78 straipsnio 2 dalies a ir b punktai. Šiose nuostatose teigiama, kad ES kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinosios apsaugos politiką siekdama trečiųjų šalių piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, suteikti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeidžiamas negrąžinimo principas. Ši politika turi atitikti 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso, taip pat kitas susijusias sutartis.

Vykdydama šiuos įgaliojimus ES gali priimti priemones, kuriomis, *inter alia*:

¹⁶ COM(2016) 27 *final*.

¹⁷ COM(2015) 240 *final*.

¹⁸ COM(2016) 377 *final*.

a) trečiųjų šalių piliečiams suteikiamas visoje Sąjungoje galiojantis vienodas prieglobsčio statusas ir

b) trečiųjų šalių piliečiams, kuriems, negavus prieglobsčio Europoje, reikia tarptautinės apsaugos, suteikiamas vienodas papildomos apsaugos statusas.

Dėl siūlomo Ilgalaikių gyventojų direktyvos 2003/109/EB pakeitimo, susijusio su tarptautinės apsaugos gavėjais, kaip teisinis pagrindas įtraukiamas ir SESV 79 straipsnio 2 dalies a punktas.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Dėl to, kad šiuo metu yra nepakankama pripažinimo rodiklių konvergencija ir panašius prašymus ES pateikusiems prieglobsčio prašytojams suteikiamas skirtingas apsaugos statusas, skiriasi leidimų gyventi šalyje galiojimo trukmė, taip pat asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, užtikrinamos nevienodo lygio teisės, ES gali suintensyvėti palankiausios prieglobsčiui valstybės paieška ir antrinis judėjimas.

Esamą direktyvą siekiama pakeisti reglamentu, kad būtų lengviau užtikrinti didesnę konvergenciją priimančioms sprendimams dėl panašių prieglobsčio prašymų ir suteikiant atitinkamo pobūdžio tarptautinę apsaugą ir taip būtų sumažinta paskatų judėti po ES ir užtikrinta, kad su tarptautinės apsaugos gavėjais visoje ES būtų elgiamasi vienodai.

Kadangi pagal bendrą Europos prieglobsčio sistemą bendri standartai visiems prieglobsčio prašytojams ir tarptautinės apsaugos gavėjams turi būti taikomi visoje ES, šių tikslų pavienės valstybės narės pasiekti negali. Kad būtų lengviau ES užtikrinti didesnę sprendimų dėl prieglobsčio konvergenciją ir sušvelninti minėtąsias pasekmes, būtini ES lygmens veiksmai.

Valstybėms narėms paliekama galimybė pagal nacionalinę teisę suteikti kitokių formų apsaugą.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina jo tikslams pasiekti.

Nors priėmus direktyvas 2004/83/EB ir 2011/95/ES pasiektas reikšmingas suderinimo lygis, tiek pripažinimo rodikliai, tiek kiekvienos valstybės narės suteikiamo apsaugos statuso tipas ir apsaugos pobūdis vis dar gerokai skiriasi. Be to, nepaisant prievolės panaikinti statusą, kai persekiojimo arba didelės žalos rizikos nebelyka, šiuo metu valstybės narės atlieka vos kelias sistemingas statuso peržiūras. Galiausiai pagal esamoje direktyvoje nustatytas neprivalomas taisykles (t. y. dėl prašytojo prievolės pagrįsti prašymą, susijusias su apsaugos kilmės šalyje vertinimu, dėl neprivalomo statuso panaikinimo pagrindimo) prieglobsčio prašymai vertinami valstybių narių nuožiūra.

Geriau suderinus taisykles dėl priskyrimo ir dėl apsaugos pobūdžio bus užtikrinta didesnė valstybių narių priimanamų sprendimų dėl prieglobsčio konvergencija, o tai padės pasiekti, kad geriau veiktų bendra Europos prieglobsčio sistema, taip pat siūlomame persvarstytame Dublino reglamente numatyta tvari ir teisinga sistema, pagal kurią būtų nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už prieglobsčio prašytojus.

Siūlomais pakeitimais neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti, ir jie yra susiję su sritimis, kuriose geresnis suderinimas turės reikšmingo poveikio. Be to, naujosiomis nuostatomis, pagal kurias reikalaujama, kad valstybių narių sprendžiančiosios institucijos atsižvelgtų į Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros atliktą bendrą padėties konkrečioje

kilmės šalyje analizę ir jos pateiktas atitinkamas gaires, tenkinamas poreikis spręsti su nepakankama konvergencija priimant sprendimus dėl prieglobsčio susijusius klausimus. Griežtinant nuostatas dėl pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso praradimo atsižvelgiama į tai, kad tokios nuostatos jau buvo įtrauktos į Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naują redakciją, tačiau jų valstybės narės sistemingai netaikė. Taip pat siūloma atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką aiškiau išdėstyti taisykles, susijusias tiek su reikalavimų tarptautinės apsaugos statusui gauti atitikimu, tiek su tokio statuso pobūdžiu, aiškiau apibrėžti suteikiamų teisių apimtį ir prireikus suderinti taisykles, visų pirma susijusias su leidimų gyventi šalyje galiojimu ir formatu, taip pat sukurti su socialine parama susijusių integracijos paskatų. Galiausiai siūloma keisti ES ilgalaikių gyventojų direktyvą siekiant tarptautinės apsaugos gavėjus atgrasyti nuo neteisėto judėjimo ES, bet neviršijant to, kas būtina atgrasomajam poveikiui sukurti.

- **Kintamoji geometrija**

Jungtinei Karalystei ir Airijai pirmoji Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva (Direktyva 2004/83/EB) tapo privaloma po to, kai jos, remdamosi prie ES sutarties ir SESV pridėtu Protokolu dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, pranešė pageidaujančios dalyvauti priimant ir taikant tą direktyvą. Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujos redakcijos (Direktyvos 2011/95/ES) jos pasirinko netaikyti.

Pagal minėtąjį protokolą Jungtinė Karalystė ir Airija gali nuspręsti dalyvauti priimant šį pasiūlymą. Tokią galimybę jos turi ir pasiūlymą priėmus.

Pagal prie ES sutarties ir SESV pridėtą Protokolą dėl Danijos pozicijos, Danija nedalyvauja Tarybai priimant priemones pagal SESV V antraštinę dalį (išskyrus „priemones, nustatančias trečiąsias valstybes, kurių piliečiai, pereidami valstybių narių išorės sienas, turi pateikti vizą, arba priemones, susijusias su vienoda vizų forma“).

Ar Jungtinė Karalystė, Airija ir Danija dalyvaus taikant tvarką, nustatytą šiame pasiūlyme, kuriuo panaikinama Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija 2011/95/ES, bus nuspręsta per derybas, laikantis minėtųjų protokolų. Pagal minėtus protokolus Jungtinei Karalystei ir Airijai aiškiai leidžiama, bet nereikalaujama dalyvauti įgyvendinant laisvės, saugumo ir teisingumo politikos srities iniciatyvas, tačiau netrukdoma veikti laisvai.

- **Priemonės pasirinkimas**

Esamą Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naują redakciją siūloma pakeisti reglamentu, kad būtų užtikrinta didesnė konvergencija priimant sprendimus dėl prieglobsčio, nes dabar galiojančios neprivalomos taisyklės, kuriomis nustatomi bendri prieglobsčio prašytojų pripažinimo kriterijai, būtų pakeistos privalomomis taisyklėmis, būtų dar aiškiau nustatytas ir apibrėžtas tarptautinės apsaugos pobūdis (visų pirma susijęs su leidimų gyventi šalyje galiojimu ir socialinėmis teisėmis) ir nustatytos taisyklės, kuriomis būtų siekiama užkirsti kelią antriniam judėjimui.

Pradinė Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyva 2004/83/EB jau buvo išdėstyta nauja redakcija (Direktyva 2011/95/ES). Nors kaip priemonę pasirinkus direktyvą pavyko gerokai suvienodinti nacionalines taisykles, pripažinimo rodikliai valstybėse narėse

vis vien dar skiriasi, taip pat nėra pakankamos konvergencijos suteikiant atitinkamo tipo apsaugos statusą.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo paskelbta 2016 m. balandžio 6 d. Komisijos komunikate „Bendros Europos prieglobsčio sistemos reformavimas ir teisėtų kelių į Europą tiesimas“, ne tik buvo padaryta esminių esamos Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujos redakcijos pakeitimų, bet ir teisinės priemonės forma pakeista į reglamento. Šis pakeitimas savaime padės užtikrinti didesnę konvergenciją, nes nebeliks perkeliant į nacionalinę teisę atsirandančių skirtumų ir bus užtikrinta, kad taisyklės būtų taikomos tiesiogiai. Be to, šiuo pakeitimu bus užtikrintas derėjimas su siūlomu Prieglobsčio procedūrų reglamentu, nes ir šį aktą siūloma keisti į reglamentą.

3. EX-POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

• Galiojančių teisės aktų *ex-post* vertinimas

Europos Komisija 2015 m. užsakė du išorės tyrimus¹⁹: viename iš jų analizuojama, kaip valstybės narės taiko dabartinę Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvą, o kitame nagrinėjamos įgyvendinimo problemos, nustatomi trūkumai ir vertinama, ar esama Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija padėjo Europoje pasiekti didesnę konvergenciją. Atliekant šį tyrimą, Komisija palaikė glaudų ryšį su rangovais ir turėjo galimybę pasinaudoti kai kuriomis preliminaromis jo išvadomis rengdama šį pasiūlymą.

Per įgyvendinimo tyrimą nustatyta, kad esama Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija kai kuriose srityse padėjo labiau suvienodinti nacionalines taisykles. Tačiau kitose srityse ji, regis, praktikoje vis dar taikoma labai skirtingai, todėl, vertinant pagal prieglobsčio prašymus, pripažinimo rodikliai valstybėse narėse yra nevienodi, net jei prašytojai yra iš tos pačios kilmės šalies. Nustatyta didelių Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujos redakcijos nuostatų taikymo skirtumų, susijusių su prašymuose nurodytų faktų ir aplinkybių vertinimu, *sur place* prašymų ir apsaugos alternatyvų vertinimu ir statuso praradimo sąlygų taikymu.

Be to, nustatyta, kad pagrindinės skirtingų pripažinimo rodiklių ES priežastys, be kita ko, yra kilmės šalių informacijos ir saugių kilmės šalių sąrašų sudarymas ir taikymas, taip pat prašytojo patikimumo vertinimas nagrinėjant, ar jo baimė dėl persekiojimo arba didelės žalos yra visiškai pagrįsta. Tyrime taip pat daroma išvada, kad pasiektas aukštesnis suderinimo lygis vienodinant papildomos apsaugos gavėjams ir pabėgėliams suteikiamų teisių pobūdį (pvz., galimybes įsidarbinti, mokytis arba naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis). Vis dėlto kai kuriose valstybėse narėse vis dar taikoma skirtinga teisių suteikimo pabėgėliams ir papildomos apsaugos gavėjams tvarka, susijusi su leidimų gyventi šalyje išdavimu, kelionės dokumentais, socialine parama ir integracijos programų pobūdžiu bei kokybe, taip pat pagalba vykdančią repatriaciją. Tokių skirtumų atsiranda dėl to, kad, viena vertus, nuostatos aiškinamos nevienodai ir, kita vertus, valstybės narės tam tikras neprivalomas sąlygas į nacionalinę teisę yra perkėlusios skirtingu mastu: kaip neprivalomus apribojimus arba kaip galimybę taikyti palankesnes taisykles.

¹⁹ Netrukus bus paskelbta.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

2016 m. balandžio 6 d. paskelbusi komunikatą „Bendros Europos prieglobsčio sistemos reformavimas ir teisėtų kelių į Europą tiesimas“²⁰, Komisija pradėjo diskusijas dėl būsimos ES prieglobsčio taisyklių reformos galimybių.

Dėl to 2016 m. gegužės mėn. Komisijos tarnybos komunikatą aptarė su valstybėmis narėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis (NVO) ir UNHCR, o birželio mėn. – su Europos Parlamento Piliečių laisvių komiteto koordinatoriais. Europos Parlamentas komunikatą taip pat apsvarstė gegužės 11 d. vykusiame plenariniame posėdyje. Gauta ir raštiškų pastabų.

Apskritai valstybės narės pritarė tolesniam derinimui. Svarstant, kaip pasiekti didesnę pripažinimo rodiklių ir suteikiamo apsaugos statuso tipų konvergenciją, pabrėžta praktinio bendradarbiavimo ir Agentūros rengiamų gairių svarba.

Dėl jau suteikto apsaugos statuso peržiūros visų pirma palaikymo sulaukė idėja, kad peržiūrą reikia atlikti pasikeitus ES lygmens informacijai apie kilmės šalį. Tačiau kelios valstybės narės įspėjo apie galimą administracinę naštą, jei būtų nustatyta bendra ir aiški prievolė kaskart pratęsiant leidimo gyventi šalyje galiojimą tikrinti, ar statusas nėra prarastas.

Taip pat palaikyta mintis dar labiau suvienodinti išduodamų leidimų galiojimo trukmę. Vis dėlto kai kurios valstybės narės nurodė, kad nereikėtų atimti galimybės apsaugos statusą praradusiems asmenims išduoti leidimą gyventi šalyje dėl kitų priežasčių (humanitarinių arba teisėtos migracijos) ir kad svarbu pernelyg nesumenkinti integracijos galimybių, jei bus manoma, kad apsauga galbūt suteikta tik laikinai.

Vertindamos apsaugos gavėjams suteikiamų teisių lygį, valstybės narės apskritai nepalaikė idėjos dar griežčiau atskirti du tarptautinės apsaugos statusus. Kai kurios valstybės narės pageidavo lankstesnių sąlygų socialinės paramos ir sveikatos priežiūros srityse, o kitos pabrėžė, kad galima dar geriau suderinti su papildomos apsaugos gavėjų šeimos susijungimu susijusias taisykles.

Antrinio judėjimo srityje tam tikro palaikymo sulaukė pasiūlymas griežtinti nuostatą dėl informavimo apie prievolę likti gyventi apsaugą suteikusioje valstybėje narėje, kad apsaugos gavėjas aiškiai žinotų apie antrinio judėjimo pasekmes.

Vertinant integracijos programas, nurodyta galimybė įpareigoti apsaugos gavėjus dalyvauti rengiamuose kalbos ir (arba) pilietinio ugdymo kursuose.

Europos Parlamento Piliečių laisvių komiteto koordinatoriai įspėjo nemažinti standartų. Išreikšta nuogastavimų dėl siūlomos statuso peržiūros poveikio apsaugos gavėjų integracijos galimybėms. Taip pat pabrėžta, kad visos priemonės, kurių bus imamasi, turi būti proporcingos ir atitikti Europos žmogaus teisių konvenciją ir Pagrindinių teisių chartiją. Galiausiai dėl laisvo judėjimo teisių nurodyta, kad apsaugos gavėjai turėtų turėti teisę gauti ES ilgalaikio gyventojų statusą (pagal Direktyvą 2003/109/EB) anksčiau nei per penkerius metus, kaip nustatyta dabar, kad galėtų naudotis laisvo judėjimo teisėmis.

²⁰ COM(2016) 197 *final*.

NVO apskritai nepritarė tolesniam derinimui baimindamosi, kad bus sumažinti standartai, ir pirmumą teikė geresniam esamų nuostatų įgyvendinimui ir Agentūros rengiamoms gairėms. Jeigu esamos nuostatos būtų keičiamos, NVO nurodė, kad būtina stiprinti prašytojų teises.

Konvergencijos srityje NVO apskritai nepalaikė idėjos, kad taikyti apsaugos kilmės šalyje sąlygą taptų privaloma, ir nepritarė planams įvesti privalomą peržiūrą dėl statuso praradimo; jos įspėjo, kad tai neigiamai paveiktų integracijos galimybes ir lemtų nereikalingą administracinę naštą.

Dėl teisių NVO ragino išlaikyti galimybes taikyti palankesnę tvarką, įskaitant susijusią su leidimų galiojimo trukme, ir prieštaravo bet kokiam griežtesniam pabėgėlio ir papildomos apsaugos statusų atskyrimui.

Antrinio judėjimo srityje NVO nepritarė sankcijų įvedimui, bet pabrėžė, kad pirmiausia būtina geriau suprasti antrinio judėjimo priežastis ir išnagrinėti paskatas. Vertindamos planus aiškiau išdėstyti valstybėms narėms tenkančias informavimo prievoles jos pritarė, kad būtų parengtos išsamesnės taisyklės.

NVO taip pat pabrėžė, kad būtina su šeimos susijungimu susijusias papildomos apsaugos gavėjų teises sulyginti su pabėgėlių teisėmis.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Rengiant šį pasiūlymą naudotasi ne tik Komisijos atliktais Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujos redakcijos taikymo ir įgyvendinimo tyrimais, bet ir susijusiais EASO leidiniais, visų pirma duomenimis, surinktais kuriant reikalavimų atitikimo ir prašymų atmetimo kokybės matricą, taip pat EASO parengtomis Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naujos redakcijos 15 straipsnio c punkto taikymo praktinėmis gairėmis ir 12 bei 17 straipsnių teisine analize.

- **Pagrindinės teisės**

Siūlomame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Visų pirma šiuo reglamentu siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinčių šeimos narių teisę į prieglobstį, taip pat sudaryti sąlygas taikyti Chartijos straipsnius, susijusius su žmogaus orumu, teise į privatą ir šeimos gyvenimą, saviraiškos ir informacijos laisvę, teise į mokslą, laisvę pasirinkti profesiją ir teise dirbti, laisvę užsiimti verslu, teise į prieglobstį, nediskriminavimu, vaiko teisėmis, socialine apsauga bei socialine parama ir sveikatos priežiūra, taigi jis turėtų būti atitinkamai įgyvendinamas. Pasiūlyme paisoma ES chartijos 19 straipsnyje išdėstyto grąžinimo draudimo, be kita ko, kai vertinami prieglobsčio prašymai atsižvelgiant į apsaugą kilmės šalyje. Pasiūlymu sustiprinamos procedūrinės garantijos, nes aiškiai nurodoma, kad prievolė įrodyti, jog esama galimybių apsaugą užtikrinti kilmės šalyje, tenka sprendžiančiajai institucijai ir kad vertinimas turi būti atliekamas nustačius, jog antraip būtų taikomi priskyrimo kriterijai.

Pasiūlyme taip pat paisoma Chartijos 34 straipsnio 3 dalyje ir Ženevos konvencijos 23 straipsnyje išdėstytų nuostatų dėl socialinės paramos, valstybėms narėms leidžiant tam tikros socialinės paramos teikimą susieti su veiksmingu dalyvavimu integracijos programose ir nustatyti, kad tam tikras socialinės išmokas gali gauti tik konkrečias gyvenimo šalyje sąlygas atitinkantys asmenys, tačiau reikalaujant, kad tokios sąlygos būtų taikomos tik siekiant palengvinti tarptautinės apsaugos gavėjų integraciją.

Ypač atsižvelgta į moterų ir kūdikių teises per nėštumą, gimdymą ir po gimdymo. Pasiūlymu taip pat atsižvelgiama į prievoles, valstybėms narėms nustatytas pagal Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvenciją). Atsižvelgiant į Komisijos parengtus Tarybos sprendimų pasirašyti ir sudaryti Stambulo konvenciją pasiūlymus ir siekiant užtikrinti smurtą dėl lyties patiriančių moterų, kurioms reikia tarptautinės apsaugos, tinkamo lygio apsaugą, aiškinant ir taikant šį reglamentą reikėtų paisyti lyties aspekto; ES sudarius Stambulo konvenciją, bet kuriuo atveju to bus reikalaujama.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šiuo pasiūlymu nesukuriama jokios finansinės ar administracinės naštos Sąjungai. Taigi jis neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Stebėjimo, vertinimo ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija šio reglamento taikymo ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia per dvejus metus nuo jo įsigaliojimo ir vėliau kas penkerius metus. Valstybės narės privalo Komisijai ir Europos Sąjungos prieglobsčio agentūrai atsiųsti tai ataskaitai parengti būtiną informaciją. Agentūra taip pat stebės, kaip valstybės narės laikosi šio reglamento, taikydama stebėjimo tvarką, kurią Komisija pasiūlė nustatyti persvarstydamą Agentūros įgaliojimus²¹.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Siūloma esamą Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos naują redakciją pakeisti reglamentu. Tačiau direktyvos turinys keičiamas tik a) siekiant 1 dalyje nurodytų politinių tikslų, b) tiek, kiek buvo būtina pritaikyti jos formuluotes, kad ją būtų galima taikyti tiesiogiai, ir c) tiek, kiek esamas nuostatas reikėjo išdėstyti aiškiau, atsižvelgiant į susijusių teismų praktiką. Todėl toliau paaiškinamos tik tos nuostatos, kuriose atlikta esminių pakeitimų, palyginti su esama Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvos nauja redakcija.

1. **Geresnis tarptautinės apsaugos prašytojų pripažinimo bendrų kriterijų suderinimas**

3 straipsnis. Materialinė taikymo sritis

Reglamento taikymo sritis lieka dvejopa: viena vertus, nustatomi trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų standartai, kita vertus, nustatomas jiems suteikiamos tarptautinės apsaugos pobūdis. Kadangi šiam pasiūlymui pasirinkta priemonė yra reglamentas, nuostatos, kuria valstybėms narėms leidžiama taikyti palankesnę tvarką, nebeliko. Tačiau 3 straipsnio 2 dalyje nustatoma, kad valstybės narės gali pagal šį reglamentą reikalavimų neatitinkantiems asmenims savo nuožiūra suteikti nacionalinį humanitarinį statusą. Be to, atitinkamoje konstatuojamojoje dalyje aiškiai nurodoma, kad valstybės narės gali nustatyti nacionalinių priemonių, kuriomis viršijama tai, kas reguliuojama šiuo reglamentu, tačiau tik taip, kad jos netrukdytų taikyti šio reglamento nuostatų.

²¹ COM(2016) 271 *final*.

4 straipsnis. Faktų vertinimas

4 straipsnio 1 dalyje nustatoma tarptautinės apsaugos prašytojo prievolė pagrįsti prašymą, taigi prašytojas aiškiai įpareigojamas pateikti visą savo turimą informaciją, bendradarbiauti ir – sekant susijusiomis Dublino reglamento pasiūlymo²² ir Prieglobsčio procedūrų reglamento pasiūlymo nuostatomis – kol vyks procedūra likti valstybės narės teritorijoje.

5 straipsnis. *Sur place* atsirandantis tarptautinės apsaugos poreikis

5 straipsnio 3 dalis išplėsta, kad valstybės narės galėtų nesuteikti papildomos apsaugos statuso arba pabėgėlio statuso, jeigu tarptautinės apsaugos prašytojas pateikia paskesnę prašymą, grindžiamą aplinkybėmis, kurias yra sukūręs savo paties sprendimu po to, kai išvyko iš kilmės šalies.

8 straipsnis. Apsauga kilmės šalyje

8 straipsnio 1 dalyje nustatoma nauja prievolė įvertinti galimybę užtikrinti apsaugą kilmės šalyje ir, jei sąlygos, kad prašytojas gali saugiai ir teisėtai keliauti į kitą kilmės šalies dalį, į ją atvykti ir gali būti pagrįstai tikimasi, kad jis ten įsikurs, yra tenkinamos, nustatyti, kad prašytojui tarptautinės apsaugos nereikia. Be to, kad nustatoma su tarptautinės apsaugos poreikio vertinimu susijusi prievolė, 8 straipsnio 4 dalimi taip pat nustatoma apsaugos priemonių, kad būtų aišku, kaip šiuo atžvilgiu vertinti prieglobsčio prašymą.

10 straipsnis. Persekiojimo priežastys

Remiantis susijusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika²³, 10 straipsnio 3 dalyje aiškiai nurodoma, jog sprendžiančioji institucija negali pagrįstai tikėtis, kad, siekdamas išvengti persekiojimo pavojaus savo kilmės šalyje, prašytojas elgsis apdairiai arba nebedarys tam tikrų įprastų veiksmų, jei toks elgesys ar veiksmai yra neatsiejama jo tapatybės dalis.

12 straipsnis. Statuso nesuteikimas

Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika²⁴, į 12 straipsnio 5 dalį įtraukiama išsamesnių nuostatų, kuriose aiškiai nurodoma, kad tam tikrų nusikaltimų (visų pirma žiaurių veiksmų ir teroro aktų) įvykdymas yra pagrindas nesuteikti pabėgėlio statuso net jei tokie nusikaltimai padaryti turint politinį tikslą.

Remiantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika²⁵, 12 straipsnio 6 dalyje taip pat aiškiai nurodoma, kad atsisakymas asmeniui suteikti pabėgėlio statusą grindžiamas tik tuo, ar tenkinamos šiame straipsnyje nustatytos sąlygos, ir jokio papildomo proporcingumo vertinimo negali būti atliekama.

2. Didesnė konvergencija ES priimant sprendimus dėl prieglobsčio, įpareigojus valstybių narių sprendžiančias institucijas atsižvelgti į Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros rengiamas gaires

7 straipsnis. Apsaugą teikiantys subjektai

²² COM(2016) 27 *final*.

²³ C-199/12.

²⁴ C-57/09.

²⁵ C-57/09.

Kad ES būtų užtikrinta didesnė sprendimų dėl prieglobsčio priėmimo tvarkos konvergencija, 7 straipsnio 3 dalyje nustatoma prievolė vertinant, ar tarptautinė organizacija kontroliuoja valstybę arba didelę jos teritorijos dalį, sprendžiančiosioms institucijoms remtis Sąjungos gairėmis, visų pirma Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros ir naudojantis europiniais kilmės šalių informacijos tinklais atlikta bendra padėties kilmės šalyje analizė ir pateiktomis atitinkamomis gairėmis. Pasiūlyme dėl Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (Reglamento²⁶ 8 ir 10 straipsniuose) numatyta kompetencija skelbti tokią bendrą analizę ir gaires, o jų kryžminė nuoroda pateikta 7 straipsnio 3 dalyje (toliau – Agentūros gairės).

8 straipsnis. Apsauga kilmės šalyje

Kad būtų užtikrinta su apsauga kilmės šalyje susijusių sprendimų dėl prieglobsčio konvergencija, panašiai, kaip nustatyta 7 straipsnio 3 dalyje, valstybių narių sprendžiančiosios institucijos įpareigojamos atsižvelgti, be kitos informacijos, į Agentūros gaires.

11 ir 17 straipsniai. Pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso praradimas

11 straipsnio 2 dalies b punktu dėl pabėgėlio statuso praradimo ir 17 straipsnio 2 dalies b punktu dėl papildomos apsaugos statuso praradimo sprendžiančiosioms institucijoms nustatoma prievolė vertinant, ar atitinkamai pabėgėliai arba papildomos apsaugos gavėjai nebeatitinka jiems suteikto tarptautinės apsaugos statuso reikalavimų, remtis Agentūros gairėmis.

3. Įvedamos sistemingos ir reguliarios statuso peržiūros

14 ir 20 straipsniai. Atitinkamai pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas arba atsisakymas pratęsti galiojimą

Atitinkamai 14 straipsnio 1 dalimi ir 20 straipsnio 1 dalimi sprendžiančiosios institucijos įpareigojamos panaikinti statusą, nutraukti arba atsisakyti pratęsti jo galiojimą, jeigu nelieta būtinybės suteikti apsaugą arba suteikus apsaugą atsiranda pagrindas nesuteikti statuso. Todėl reikia peržiūrėti statusą ir patikrinti, ar reikalavimų atitikimo kriterijai (persekiojimo baimė, neselektyvusis smurtas) tebėra tenkinami.

15 ir 21 straipsniai. Atitinkamai pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso peržiūra

Pasiūlymu nustatomos aplinkybės, kuriomis tokios peržiūros turi būti atliekamos: dalykinė ir užtikrinanti reguliarumą. Taigi siūloma įpareigoti sprendžiančiąsias institucijas atlikti tokias peržiūras, kai kilmės šalyje įvyksta susijęs reikšmingas pokytis ir jis yra nurodomas ES lygmens dokumentuose, t. y. į Agentūros gairėse (15 straipsnio 1 dalies a punktas ir 21 straipsnio 1 dalies b punktas), ir kai jos pratęsia leidimų gyventi šalyje galiojimą: pabėgėlių – pirmą kartą, papildomos apsaugos gavėjų – pirmą ir antrą kartus (15 straipsnio 1 dalies a punktas ir 21 straipsnio 1 dalies b punktas). Dėl tokių peržiūrų nacionalinėms administracijoms neturėtų atsirasti papildomos administracinės naštos, nes tokios peržiūros yra itin tikslinės ir turi būti atliekamos, kai šiaip ar taip turi būti priimtas sprendimas dėl leidimo gyventi šalyje galiojimo pratęsimo arba kai pranešama apie reikšmingą padėties konkrečioje kilmės šalyje pokytį. Todėl šiuo pasiūlymu bus pasiektas aukštesnis suderinimo ir kontrolės lygmuo, tačiau valstybėms narėms nebus sukurta nereikalingos naštos.

²⁶ COM(2016) 271 *final*.

Jeigu pasikeitus aplinkybėms statusas panaikinamas, siūloma nustatyti trijų mėnesių lengvatinį laikotarpį (14 straipsnio 5 dalyje ir 20 straipsnio 3 dalyje), kad asmuo turėtų galimybę pamėginti pakeisti savo statusą, jei tam yra kitas pagrindas (dėl priežasčių, susijusių su šeima, darbu, studijomis, humanitariniais aspektais ar kt.).

4. Antrinio judėjimo problemų sprendimas aiškiai nurodant, kad apsaugos gavėjas privalo likti apsaugą suteikusiaje valstybėje narėje, ir Ilgalaikių gyventojų direktyvos pakeitimu sukuriant papildomų atgrasymo priemonių

29 straipsnis. Judėjimas Sąjungoje

29 straipsniu nustatoma, kad tarptautinės apsaugos gavėjas paprastai privalo gyventi apsaugą suteikusiaje valstybėje narėje, ir, kartu su 44 straipsniu, pateikiama atgrasymo priemonių, jeigu nustatoma, kad apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje, kurioje būti ar gyventi neturi teisės. 29 straipsnio 2 dalyje šiuo atžvilgiu daroma nuoroda į siūlomas Dublino reglamento nuostatas (20 straipsnio 1 dalies e punktą). Be to, siūloma iš dalies pakeisti Ilgalaikių gyventojų direktyvą 2003/109/EB ir nustatyti, kad 5 metų laikotarpis, kuriam pasibaigus tarptautinės apsaugos gavėjai gali gauti ilgalaikio gyventojų statusą, prasidėtų iš naujo kaskart nustatant, kad asmuo yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė tarptautinę apsaugą, nors pagal susijusią Sąjungos ar nacionalinę teisę ten būti ar gyventi neturi teisės. Tikimasi, kad ši siūloma priemonė bus paskata tarptautinės apsaugos gavėjams laikytis taisyklių ir vengti neleidžiamo antrinio judėjimo, antraip jie rizikuotų, kad laukimo, kol gaus ilgalaikio gyventojų statusą ir įgis susijusią teisę judėti ES viduje, laikotarpis bus prailgintas.

29 straipsnyje taip pat patvirtinama, kad – jei tenkinamos Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 21 straipsnyje nustatytos sąlygos – pagal susijusias Šengeno nuostatas apsaugos gavėjui leidžiama būti visą Šengeno *acquis* taikančioje valstybėje narėje 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį. Be to, tame straipsnyje aiškiai nurodoma, kad apsaugos gavėjas gali prašyti leidimo gyventi kitoje valstybėje narėje pagal kitas ES taikomas taisykles (kaip teigiama pasiūlyme dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą²⁷⁾) arba jei tai leidžiama pagal valstybių narių nacionalines taisykles.

24 straipsnis. Informavimas

24 straipsniu numatoma dar labiau sugriežtinti informavimo taisykles siekiant užtikrinti, kad tarptautinės apsaugos gavėjas žinotų savo teises ir pareigas, visų pirma susijusias su nuostatomis dėl judėjimo Sąjungoje. Tuo tikslu siūloma parengti įgyvendinimo aktą, kuriuo būtų nustatytos vienodos taisyklės dėl visoje ES teiktinos informacijos turinio ir formos.

5. Geresnis tarptautinės apsaugos gavėjų teisių suderinimas

22 straipsnis. Bendrosios taisyklės

VII skyriuje, trijose dalyse, skirtose bendrosioms nuostatoms, taip pat su gyvenimu šalyje ir su integracija susijusioms teisėms, nustatomas apsaugos pobūdis ir išdėstomos teisės bei pareigos. Pakeitimais užtikrinamas geresnis suderinimas, nes nustatomos vienodos taisyklės,

²⁷⁾ COM(2016) 378 *final*.

visų pirma susijusios su leidimais gyventi šalyje ir kelionės dokumentais, taip pat aiškiai nurodoma suteiktinų teisių, visų pirma socialinių, apimtis.

Nors pabėgėlio statuso pripažinimas yra deklaratyvus veiksmas, 22 straipsnio 3 dalyje aiškiai nurodoma, kad tam tikros teisės (galimybė įsidarbinti ir socialinė apsauga) gali būti susiejamos su leidimo gyventi šalyje turėjimu.

25 straipsnis. Šeimos vientisumas

Dėl šeimos vientisumo aspekto (25 straipsnis) išplečiama šeimos narių sąvoka, kad atitiktų esamas migracijos tendencijas, pagal kurias prašytojai į valstybių narių teritoriją dažnai atvyksta daug laiko praleidę kelyje. Atitinkamoje konstatuojamojoje dalyje dėl šeimos vientisumo paaiškinama, kad šios nuostatos yra *lex specialis*, atsižvelgiant į Šeimos susijungimo direktyvoje nustatytas taisykles.

26 straipsnis. Leidimai gyventi šalyje

26 straipsniu dėl leidimų gyventi šalyje numatoma naujai aiškiai suvienodinti leidimų gyventi šalyje galiojimo trukmę ir jų dokumentų formatą, tačiau išlaikyti papildomos apsaugos gavėjų ir pabėgėlių skirtį. Papildomos apsaugos gavėjams suteikiamas leidimas gyventi šalyje galios 1 metus ir jo galiojimas bus pratęsiamas 2 metams (1+2+2 metų modelis), o pabėgėliams suteikiamas leidimas galios 3 metus ir jo galiojimas bus pratęsiamas 3 metams (3+3+3 metų modelis).

27 straipsnis. Kelionės dokumentas

Pagal 27 straipsnį taip pat siūloma suvienodinti kelionės dokumentų būtinąsias apsaugines savybes ir biometrinius požymius įpareigojant valstybes nares išduoti kelionės dokumentus, kurie galiotų bent vienus metus, todėl jiems būtų taikomos Reglamente Nr. 2252/2004 nustatytos techninės suderinimo taisyklės.

28 straipsnis. Teisė laisvai judėti valstybėje narėje

28 straipsnio 2 dalyje kodifikuojama su teise laisvai judėti valstybėje narėje susijusi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika²⁸: valstybėms narėms suteikiama galimybė nustatyti gyvenimo šalyje sąlygas, jeigu tokios sąlygos būtinos integracijai palengvinti.

30 straipsnis. Galimybė įsidarbinti

Straipsnyje dėl galimybės įsidarbinti (30 straipsnyje) dar aiškiau nusakomos su įsidarbinimu susijusios teisės į vienodą požiūrį, t. y. apibrėžiamos įtrauktos kolektyvinės darbo teisės, taip pat aiškiau suformuluojama su sveikatos apsauga bei sauga darbo vietoje ir palankių sąlygų sudarymu susijusi valstybių narių prievolė.

32 straipsnis. Galimybė naudotis kvalifikacijos pripažinimo ir gebėjimų patvirtinimo procedūromis

Nuostatose dėl kvalifikacijos pripažinimo (32 straipsnio 1 ir 2 dalys) aiškiau suformuluojama prievolė laikytis vienodo požiūrio ir sudaryti palankias sąlygas, be to, siekiant parodyti abiejų

²⁸ Byla C-443/14.

sistemų skirtį, atskirai nurodoma su gebėjimų patvirtinimu susijusi prievolė laikytis vienodo požiūrio.

33 straipsnis. Socialinė apsauga

Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą, aiškiai nurodoma socialinės apsaugos apimtis darant kryžminę nuorodą į Socialinės apsaugos koordinavimo reglamentą (2 straipsnio 17 dalį).

6. Tarptautinės apsaugos gavėjų integracijos paskatų stiprinimas

34 straipsnis. Socialinė parama

Socialinės paramos sąvoka dabar yra apibrėžiama 2 straipsnio 18 punkte remiantis Teismo praktika²⁹. Esama galimybė riboti socialinės paramos teikimą, kad papildomos apsaugos gavėjams būtų skiriamos tik būtiniosios išmokos, yra išlaikoma. Tariamą, kad būtiniosios išmokos apima bent minimalias remiamas pajamas, paramą ligos arba nėštumo atveju ir tėvystės paramą, jeigu tokios išmokos egzistuoja ir yra skiriamos piliečiams.

Siekiant sukurti integracijos paskatų, be šių apribojimų, 34 straipsnyje siūloma leisti valstybėms narėms susieti tam tikros socialinės paramos teikimą visiems tarptautinės apsaugos gavėjams su jų veiksmingu dalyvavimu integracijos programose.

38 straipsnis. Galimybė naudotis integracijos priemonėmis

Todėl 38 straipsnyje atitinkamai nustatyta galimybė apsaugos gavėjams nustatyti prievolę dalyvauti integracijos programose. Tačiau įpareigodamos tarptautinės apsaugos gavėjus veiksmingai dalyvauti integracijos programose, pagal susijusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką³⁰ valstybės narės turėtų atsižvelgti į konkrečius asmenims kylančius sunkumus.

²⁹ Byla C-140/12.

³⁰ Byla C-579/13.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartų, kuriuo iš dalies keičiama 2003 m. lapkričio 25 d. Tarybos direktyva 2003/109/EB dėl trečiųjų valstybių piliečių, kurie yra ilgalaikiai gyventojai, statuso

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 78 straipsnio 2 dalies a ir b punktus ir 79 straipsnio 2 dalies a punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) turi būti atlikta 2011 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų³¹ (naujos redakcijos) esminių pakeitimų. Siekiant suderinti sprendimus dėl prieglobsčio bei tarptautinės apsaugos pobūdžio aspektus ir užtikrinti didesnę jų konvergenciją, kad būtų sumažinta paskatų judėti Europos Sąjungoje, taip pat užtikrinti, kad su tarptautinės apsaugos gavėjais būtų elgiamasi vienodai, tą direktyvą reikėtų panaikinti ir pakeisti reglamentu;
- (2) bendra prieglobsčio politika, apimanti ir bendrą Europos prieglobsčio sistemą (BEPS), grindžiamą visapusiškai ir visiems taikoma 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencija dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (toliau – Ženevos konvencija), yra neatsiejama nuo Europos Sąjungos tikslo laipsniškai sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, atvirą žmonėms, kurie dėl susiklosčiusių aplinkybių teisėtai siekia apsaugos Sąjungoje. Tokia politika turėtų būti grindžiama valstybių narių solidarumo ir teisingo atsakomybės, įskaitant finansinę naštą, pasidalijimo principais;

³¹ OL L 337, 2011 12 20, p. 9.

- (3) BEPS grindžiama bendrais prieglobsčio procedūrų, pripažinimo ir Sąjungos lygmeniu suteikiamos apsaugos, priėmimo sąlygų ir sistemos, pagal kurią nustatoma už prieglobsčio prašytojus atsakinga valstybė narė, standartais. Nors iki šiol laipsniškai plėtojant BEPS padaryta pažanga, valstybėse narėse taikomų procedūrų tipai, pripažinimo rodikliai, suteikiamos apsaugos pobūdis, materialinių priėmimo sąlygų lygis ir tarptautinės apsaugos prašytojams ir gavėjams skiriamos išmokos vis dar gerokai skiriasi. Šie skirtumai yra reikšmingos antrinio judėjimo paskatos ir trukdo užtikrinti, kad su visais prašytojais būtų elgiamasi vienodai, kad ir kur Sąjungoje jie pateiktų prašymą;
- (4) 2016 m. balandžio 6 d. komunikate³² Komisija išdėstė BEPS tobulinimo galimybes, būtent: sukurti tvarią ir teisingą sistemą, pagal kurią būtų nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už prieglobsčio prašytojus, sustiprinti sistemą EURODAC, užtikrinti didesnę ES prieglobsčio sistemos konvergenciją, užkirsti kelią antriniam judėjimui Europos Sąjungoje ir suteikti naujų įgaliojimų Europos Sąjungos prieglobsčio agentūrai. Tas komunikatas parengtas atsižvelgiant į 2016 m. vasario 18–19 d. išreikštus Europos Vadovų Tarybos raginimus³³ užtikrinti pažangą reformuojant esamą ES sistemą, kad prieglobsčio politika būtų humaniška ir veiksminga. Jame taip pat siūloma tolesnių veiksmų, atitinkančių holistinį požiūrį į migraciją, kurį 2016 m. balandžio 12 d. pranešime savo iniciatyva nustatė Europos Parlamentas;
- (5) kad BEPS, taip pat Dublino sistema gerai veiktų, reikėtų padaryti nemažą pažangą užtikrinant nacionalinių prieglobsčio sistemų konvergenciją, ir ypač daug dėmesio skirti skirtingiems pripažinimo rodikliams ir valstybėse narėse suteikiamo apsaugos statuso tipams. Be to, siekiant užtikrinti, kad apsauga būtų suteikiama tik tiems, kuriems jos reikia, ir tol, kol ji būtina, reikėtų sugriežtinti statuso peržiūros taisykles. Taip pat reikėtų vengti taikyti skirtingą leidimų gyventi šalyje galiojimo trukmės nustatymo tvarką, o tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiamos teisės turėtų būti dar aiškiau apibrėžtos ir suvienodintos;
- (6) todėl, siekiant visoje Sąjungoje užtikrinti vienodesnę suderinimo lygį ir suteikti daugiau teisinio tikrumo ir skaidrumo, būtinas reglamentas;
- (7) pagrindinis šio reglamento tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus kriterijus nustatydamos, kuriems asmenims iš tikrųjų reikia tarptautinės apsaugos, ir garantuoti, kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteikiamos tokios pat teisės;
- (8) dar labiau suvienodinus pripažinimo ir su pabėgėlio bei papildomos apsaugos statusų pobūdžiu susijusias taisykles, taip pat turėtų būti labiau apribotas tarptautinės apsaugos prašytojų ir gavėjų antrinis judėjimas tarp valstybių narių, galbūt kylantis dėl to, kad skiriasi nacionalinės teisinės priemonės, kurių imtasi Priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų direktyvai (kuri pakeičiama šiuo reglamentu) perkelti į nacionalinę teisę;
- (9) kitiems nacionaliniams humanitariniams statusams, kuriuos valstybės narės pagal savo nacionalinę teisę suteikia asmenims, neturintiems teisės gauti pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą, šis reglamentas netaikomas. Jei tokie statusai suteikiami,

³² COM(2016) 197 *final*.

³³ EUCO 2016 2 19, SN 1/16.

tai turi būti daroma taip, kad nebūtų rizikos juos supainioti su tarptautinės apsaugos statusu;

- (10) kandidatams, kuriuos nuspręsta perkelti į ES, reikėtų suteikti tarptautinę apsaugą. Taigi jiems turėtų būti taikomos šio reglamento nuostatos dėl tarptautinės apsaugos pobūdžio, įskaitant taisykles, skirtas atgrasyti nuo antrinio judėjimo;
- (11) šiame reglamente paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažįstamų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija). Visų pirma šiuo reglamentu siekiama užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinčių šeimos narių teisę į prieglobstį, taip pat sudaryti sąlygas taikyti Chartijos straipsnius, susijusius su žmogaus orumu, teise į privatą ir šeimos gyvenimą, saviraiškos ir informacijos laisvę, teise į mokslą, laisvę pasirinkti profesiją ir teisę dirbti, laisvę užsiimti verslu, teise į prieglobstį, nediskriminavimu, vaiko teisėmis, socialine apsauga bei socialine parama ir sveikatos priežiūra, taigi jis turėtų būti atitinkamai įgyvendinamas;
- (12) dėl elgesio su asmenimis, kuriems taikomas šis reglamentas, valstybės narės yra saistomos prievolių pagal tarptautinės teisės dokumentus, kurių šalys jos yra, ypač pagal tuos, kuriais draudžiama diskriminacija;
- (13) kad būtų tinkamai remiamos valstybių narių pastangos įgyvendinti reglamentu nustatytus standartus, visų pirma parama teikiama toms valstybėms narėms, kurių prieglobsčio sistemoms – ypač dėl jų geografinės arba demografinės padėties – tenka ypatingas ir neproporcingas krūvis, turėtų būti naudojami Prieglobsčio, migracijos ir pabėgėlių fondo ištekliai;
- (14) Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra turėtų teikti tinkamą paramą taikant šį reglamentą, visų pirma skirti ekspertų, kad jie padėtų valstybių narių institucijoms priimti, registruoti ir nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus, taip pat teikti atnaujintą informaciją apie trečiąsias šalis, įskaitant kilmės šalių informaciją, ir kitas susijusias gaires bei priemones. Taikydamos šį reglamentą, valstybių narių institucijos turėtų atsižvelgti į Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (toliau – Agentūra) parengtus veiklos standartus, orientacines gaires ir nustatytą geriausią patirtį. Vertindamos tarptautinės apsaugos prašymus, valstybių narių institucijos turėtų visų pirma atsižvelgti į Agentūros ir naudojantis europiniais kilmės šalių informacijos tinklais pagal Reglamento³⁴ 8 ir 10 straipsnius Sąjungos lygmeniu teikiamą informaciją apie padėtį kilmės šalyse, ataskaitas, bendrą analizę ir gaires;
- (15) taikant šį reglamentą, pagal 1989 m. Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvenciją svarbiausia turėtų būti vaiko interesai. Vertindamos, kas geriausiai atitinka vaiko interesus, valstybių narių institucijos visų pirma turėtų tinkamai atsižvelgti į šeimos vientisumo principą, nepilnamečio gerovę ir socialinę raidą, saugumo ir apsaugos aspektus ir į nepilnamečio nuomonę pagal jo amžių ir brandą;
- (16) apibrėžiant šeimos narių sąvoką reikėtų atsižvelgti į konkrečias skirtingas priklausomumo aplinkybes, ypač paisant vaiko interesus. Ši sąvoka taip pat turėtų atitikti esamas migracijos tendencijas, pagal kurias prašytojai į valstybių narių teritoriją dažnai atvyksta daug laiko praleidę kelyje. Todėl ši sąvoka turėtų apimti

³⁴ COM(2016) 271 *final*.

šeimas, sudarytas ne kilmės šalyje, tačiau prieš atvykstant į atitinkamos valstybės narės teritoriją;

- (17) šiuo reglamentu nedaroma poveikio prie Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) ir SESV pridėtam Protokolui dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio;
- (18) pabėgėlio statuso pripažinimas yra deklaratyvus veiksmas;
- (19) nustatydamos pabėgėlio statusą pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį, valstybių narių institucijos vertingų rekomendacijų gali gauti konsultuodamosi su Jungtinių Tautų vyriausioju pabėgėlių reikalų komisaru;
- (20) reikėtų nustatyti pabėgėlio statuso apibrėžimo ir pobūdžio standartus, kad valstybių narių nacionalinės kompetentingos institucijos galėtų jais vadovautis taikydamos Ženevos konvenciją;
- (21) būtina nustatyti prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį bendrus kriterijus;
- (22) visų pirma būtina įvesti šias bendras sąvokas: *sur place* atsirandantis apsaugos poreikis, žalos ir apsaugos šaltiniai, apsauga kilmės šalyje ir persekiojimas, įskaitant persekiojimo priežastis;
- (23) apsaugą gali teikti valstybė arba grupės ar organizacijos, tarp jų – tarptautinės organizacijos, kurios atitinka šioje direktyvoje nustatytas sąlygas ir valstybės teritorijoje kontroliuoja regioną ar didesnę sritį, jei jos nori ir gali užtikrinti apsaugą. Tokia apsauga turėtų būti veiksminga ir ne laikina;
- (24) kilmės šalyje užtikrinama veiksminga apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos prašytojui turėtų būti prieinama kilmės šalies dalyje, į kurią jis gali saugiai ir teisėtai keliauti, į kurią gali atvykti ir kurioje, kaip pagrįstai tikimasi, gali įsikurti. Vertinimas, ar tokia apsauga kilmės šalyje galima, turėtų būti neatsiejama tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimo dalis ir turėtų būti atliekamas sprendžiančiai institucijai nustačius, kad antraip būtų taikomi priskyrimo kriterijai. Prievolė įrodyti, kad apsauga kilmės šalyje galima, turėtų tekti sprendžiančiai institucijai;
- (25) jeigu persekiojimą vykdo ar didelę žalą daro valstybė ar valstybės subjektai, turėtų būti daroma prielaida, kad prašytojas neturi galimybės naudotis veiksminga apsauga. Jeigu prašytojas yra nelydimas nepilnametis, vertinant, ar yra galimybė naudotis tokia veiksminga apsauga, turėtų būti atsižvelgiama ir į tai, ar yra tinkamų priežiūros ir globos sąlygų, kurios geriausiai atitinka nelydimo nepilnamečio interesus;
- (26) būtina, kad, vertindamos nepilnamečių pateiktus tarptautinės apsaugos prašymus, sprendžiančiosios institucijos atsižvelgtų į specifines vaikų persekiojimo formas;
- (27) viena iš pabėgėlio statuso suteikimo pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnį sąlygų yra priežastinis ryšys tarp persekiojimo priežasčių, t. y. rasės, religijos, pilietybės, politinių įsitikinimų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės, ir persekiojimo veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo;

- (28) taip pat būtina įvesti bendrą persekiojimo priežasties „priklausymas prie tam tikros socialinės grupės“ sąvoką. Apibrėžiant tam tikrą socialinę grupę turėtų būti deramai atsižvelgiama į aspektus, susijusius su prašytojo lytimi, įskaitant lytinę tapatybę ir seksualinę orientaciją, kurie gali būti susiję su tam tikromis teisinėmis tradicijomis ir papročiais, kurių laikantis, pvz., žalojami lyties organai, vykdoma prievartinė sterilizacija ar daromi prievartiniai abortai, kiek tai yra susiję su visiškai pagrįsta prašytojo baime būti persekiojamam;
- (29) pagal susijusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, vertindamos tarptautinės apsaugos prašymus, valstybių narių kompetentingos institucijos turėtų prašytojo patikimumą vertinti tokiais metodais, kad būtų paisoma pagal Chartiją užtikrinamų asmens teisių, visų pirma teisės į pagarbą žmogaus orumui ir teisės į privatą ir šeimos gyvenimą. Visų pirma dėl homoseksualumo konkretaus prašytojo patikimumas neturėtų būti vertinamas remiantis stereotipinėmis pažiūromis į homoseksualus ir prašytojo neturėtų būti išsamiai klausinėjama apie jo lytinį gyvenimą arba atliekami su tuo susiję tyrimai;
- (30) Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujantys veiksmai nustatyti Jungtinių Tautų Chartijos preambuleje ir 1 bei 2 straipsniuose ir kartu su kitais nurodomi Jungtinių Tautų rezoliucijose dėl kovos su terorizmu priemonių, kuriose deklaruojama, kad „teroro aktai, metodai ir praktika prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“ ir kad „sąmoningas teroro aktų finansavimas, planavimas ir kurstymas taip pat prieštarauja Jungtinių Tautų tikslams ir principams“;
- (31) politinio nusikaltimo įvykdymas iš esmės nėra pagrindas nesuteikti pabėgėlio statuso. Tačiau, remiantis susijusia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, itin žiaurūs veiksmai, kai nagrinėjamas veiksmas yra neproporcingas tariamam politiniam tikslui, ir teroro aktai, kuriems būdingas smurtas prieš civilius gyventojus, net jei jie atliekami siekiant tariamai politinio tikslo, turėtų būti laikomi nepolitiniiais nusikaltimais, todėl juos atlikusiems asmenims pabėgėlio statusas gali būti nesuteikiamas;
- (32) taip pat reikėtų nustatyti papildomos apsaugos statuso apibrėžimo ir pobūdžio standartus. Papildoma apsauga turėtų papildyti Ženevos konvencijoje numatytą pabėgėlių apsaugą;
- (33) būtina nustatyti bendrus kriterijus, kuriais remiantis būtų pripažįstama, kad tarptautinės apsaugos prašytojai gali gauti papildomą apsaugą. Tokie kriterijai turėtų būti grindžiami tarptautiniais įsipareigojimais pagal žmogaus teisių dokumentus, taip pat valstybių narių praktika;
- (34) vertinant didelę žalą, dėl kurios prašytojai gali įgyti teisę gauti papildomą apsaugą, neselektyviojo smurto sąvoka pagal susijusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką turėtų apimti smurtą, kurį žmonės gali patirti, kad ir kokios būtų jų asmeninės aplinkybės;
- (35) pagal susijusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką³⁵, vertinant didelę žalą, situacijos, kuriose trečiosios šalies ginkluotosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupuotėmis arba dvi ar daugiau ginkluotų grupuočių susiremia

³⁵

C-285/12.

tarpusavyje, turėtų būti laikomos vidaus ginkluotu konfliktu. Toks konfliktas nebūtinai turi būti kvalifikuojamas kaip netarptautinis ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, o atlikus atitinkamoje teritorijoje vykdomo smurto lygio vertinimą, nereikia atskirai vertinti ginkluotų susirėmimų intensyvumo, konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygio arba konflikto trukmės;

- (36) dėl reikalaujamų įrodymų, kad prašytojo gyvybei ar asmeniui iškilusi didelė ir asmeninė grėsmė, pagal susijusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką³⁶ sprendžiančiosios institucijos neturėtų reikalauti iš prašytojo pateikti įrodymų, kad grėsmė jam kyla būtent dėl jo asmeninėms aplinkybėms būdingų veiksnių. Vis dėlto prašymui pagrįsti pakanka mažesnio neselektyviojo smurto lygio, jeigu prašytojas gali įrodyti, kad grėsmė jam kyla būtent dėl jo asmeninėms aplinkybėms būdingų veiksnių. Be to, tai, ar asmeniui iškilusi didelė ir asmeninė grėsmė, sprendžiančiosios institucijos turėtų išimtiniais atvejais nustatyti atsižvelgdamos tik į prašytojo buvimą kilmės šalies teritorijoje arba atitinkamoje teritorijos dalyje, jeigu ten vykstančiam ginkluotam konfliktui būdingas toks aukštas neselektyviojo smurto lygis, kad esama pagrįstų priežasčių manyti, jog į savo kilmės šalį arba atitinkamą jos dalį sugrąžintam civiliam asmeniui kiltų realus pavojus patirti didelę grėsmę vien dėl to, kad yra tos šalies ar regiono teritorijoje;
- (37) leidimas gyventi šalyje ir kelionės dokumentai, kurie tarptautinės apsaugos gavėjams pirmą kartą išduoti arba jų galiojimas pratęstas įsigaliojus šiam reglamentui, turėtų atitikti atitinkamai Reglamente (EB) Nr. 1030/2002 ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nustatytas taisykles;
- (38) šeimos nariams dėl jų artimo ryšio su pabėgėliu paprastai gresia tokie persekiojimo veiksmai, dėl kurių gali būti suteikiama tarptautinė apsauga. Jeigu jie neturi teisės į tarptautinę apsaugą, kad būtų išsaugotas šeimos vientisumas, jiems suteikiama teisė prašyti leidimo gyventi šalyje ir tokių pačių teisių, kokios suteikiamos tarptautinės apsaugos gavėjams. Nedarant poveikio su šeimos vientisumo išsaugojimu susijusioms šio reglamento nuostatoms, jeigu situacijai taikoma Direktyva 2003/86/EB dėl teisės į šeimos susijungimą ir joje nustatytos susijungimo sąlygos yra tenkinamos, tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariams, kurie patys neturi teisės į tokią apsaugą, turėtų būti suteikiami leidimai gyventi šalyje ir atitinkamos teisės pagal tą direktyvą. Šis reglamentas taikomas nedarant poveikio Direktyvai 2004/38/EB;
- (39) kad įsitikintų, jog tarptautinės apsaugos gavėjams tokios apsaugos vis dar reikia, sprendžiančiosios institucijos turėtų peržiūrėti suteiktą statusą, kai turi būti pratęstas leidimo gyventi šalyje galiojimas: pabėgėliams – pirmą kartą, papildomos apsaugos gavėjams – pirmą ir antrą kartus, taip pat apsaugos gavėjų kilmės šalyje įvykus susijusiam reikšmingam pokyčiui, nurodomam Agentūros ir naudojantis europiniais kilmės šalių informacijos tinklais pagal Reglamento³⁷ 8 ir 10 straipsnius Sąjungos lygmeniu atliktoje padėties kilmės šalyje bendroje analizėje ir pateiktose atitinkamose gairėse;
- (40) vertindamos aplinkybių atitinkamoje trečiojoje šalyje pasikeitimą, valstybių narių kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į individualią pabėgėlio padėtį, tikrina, ar apsaugą teikiantis subjektas ar subjektai toje šalyje ėmėsi pagrįstų priemonių, kad

³⁶ C-465/07.

³⁷ COM(2016) 271 *final*.

užkirstų kelią persekiojimui, taigi ar jie, *inter alia*, naudojami veiksminga teisine sistema persekiojimo veiksams nustatyti, baudžiamajam persekiojimui vykdyti ir bausmėms skirti, ir ar atitinkamas pilietis galės naudotis tokia apsauga, jeigu praras pabėgėlio statusą;

- (41) praradus pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą, sprendimo, kuriuo valstybės narės sprendžiančioji institucija panaikina statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą, taikymas turėtų būti atidėtas pagrįstam laikotarpiui po priėmimo, kad atitinkamas trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės pagal susijusią Sąjungos ir nacionalinę teisę galėtų prašyti leidimo gyventi šalyje dėl kitų priežasčių, nei tos, dėl kurių jam buvo suteikta tarptautinė apsauga, t. y. dėl priežasčių, susijusių su šeima, darbu ar mokymusi;
- (42) tarptautinės apsaugos gavėjai turėtų gyventi jiems apsaugą suteikusioje valstybėje narėje. Apsaugos gavėjams, turintiems galiojantį kelionės dokumentą ir leidimą gyventi šalyje, išduotus visą Šengeno *acquis* taikančios valstybės narės, turėtų būti leidžiama atvykti į visą Šengeno *acquis* taikančių valstybių narių teritoriją ir joje laisvai judėti ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį, laikantis Šengeno sienų kodekso³⁸ ir Konvencijos dėl Šengeno susitarimo³⁹ įgyvendinimo 21 straipsnio. Tarptautinės apsaugos gavėjai taip pat gali prašyti leidimo gyventi kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jiems suteikė apsaugą, laikydamiesi atitinkamų ES taisyklių, visų pirma susijusių su trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukšto lygio įgūdžių reikalaujantį darbą sąlygomis⁴⁰, ir nacionalinių taisyklių, tačiau tarptautinė apsauga ir susijusios teisės dėl to nėra perkeliamos;
- (43) siekiant užkirsti kelią antriniam judėjimui Europos Sąjungoje, nustačius, kad tarptautinės apsaugos gavėjai yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jiems suteikė apsaugą, nors neatitinka buvimo ar gyvenimo joje sąlygų, jie turėtų būti sugrąžinti į atsakingąją valstybę narę laikantis Reglamente⁴¹ nustatytos tvarkos;
- (44) siekiant atgrasyti nuo antrinio judėjimo Europos Sąjungoje, reikėtų iš dalies pakeisti Ilgalaikių gyventojų direktyvą 2003/109/EB ir nustatyti, kad 5 metų laikotarpis, kuriam pasibaigus tarptautinės apsaugos gavėjai gali gauti ilgalaikio gyventojų statusą, būtų skaičiuojamas iš naujo kaskart, kai tik būtų nustatoma, kad asmuo yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė tarptautinę apsaugą, nors pagal susijusią Sąjungos ar nacionalinę teisę ten būti ar gyventi neturi teisės;
- (45) nacionalinio saugumo ir viešosios tvarkos sąvokos apima ir atvejus, kai trečiosios šalies pilietis priklauso asociacijai, kuri remia tarptautinį terorizmą, arba remia tokią asociaciją;
- (46) sprendamos dėl teisės gauti šiame reglamente numatytas išmokas, kompetentingos institucijos turėtų deramai atsižvelgti į vaiko interesus, taip pat į konkrečias tarptautinės apsaugos gavėjo artimų giminių, kurie jau yra valstybėje narėje ir kurie

³⁸ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso.

³⁹ 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimas, sudarytas tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo.

⁴⁰ COM(2016) 378 *final*.

⁴¹ Reglamentas (ES) [XXX/XXX – Naujasis Dublino reglamentas].

nėra to apsaugos gavėjo šeimos nariai, priklausomumo nuo jo aplinkybes. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai tarptautinės apsaugos gavėjo artimas giminaitis yra susituokęs nepilnametis, tačiau jo nelydi sutuoktinis, gali būti tariama, kad nepilnamečio interesai bus geriausiai užtikrinami jo pradinėje šeimoje;

- (47) nepažeidžiant tarptautiniais įsipareigojimais nustatytų apribojimų, skiriant su galimybe įsidarbinti ir socialine apsauga susijusias išmokas reikalaujama, kad pirmiau būtų išduotas leidimas gyventi šalyje;
- (48) kompetentingos institucijos gali riboti galimybę pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbti einant pareigas, susijusias su viešosios valdžios funkcijų vykdymu ir atsakomybe už valstybės ar kitų valdžios institucijų bendrųjų interesų užtikrinimą. Atsižvelgiant į galimybę naudotis savo teise į vienodą požiūrį, susijusia su naryste darbuotojams atstovaujančioje organizacijoje arba vertimusi konkrečia profesija, tarptautinės apsaugos gavėjams taip pat gali būti neleidžiama dalyvauti viešosios teisės reglamentuojamų įstaigų valdyme ir eiti viešosios teisės reglamentuojamas pareigas;
- (49) kad tarptautinės apsaugos gavėjai galėtų veiksmingiau naudotis šiuo reglamentu nustatytomis teisėmis ir gauti išmokas, būtina atsižvelgti į jų specialius poreikius ir jiems kylančius konkrečius integracijos sunkumus ir jiems sudaryti palankesnes sąlygas naudotis su integracija susijusiomis teisėmis, visų pirma su įsidarbinimu susijusiomis mokymosi ir profesinio mokymo galimybėmis, taip pat užsienio diplomų, sertifikatų ir kitų oficialios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo procedūromis, ypač atsižvelgiant į tai, kad trūksta dokumentais pagrįstų įrodymų ir su pripažinimo procedūromis susijusios išlaidos jiems yra per didelės;
- (50) socialinės apsaugos srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais turėtų būti elgiamasi taip pat kaip su apsaugą suteikusios valstybės narės piliečiais;
- (51) be to, ypač siekiant išvengti socialinių sunkumų, tikslinga tarptautinės apsaugos gavėjams nediskriminacinėmis sąlygomis skirti socialinę paramą. Tačiau valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė su tarptautinės apsaugos gavėjais elgtis šiek tiek lanksčiau ir apriboti tokias teises skiriant tik būtinąsias išmokas, kurios apima bent minimalias remiamas pajamas, taip pat paramą ligos arba nėštumo atveju ir tėvystės paramą, jeigu pagal nacionalinę teisę tokios išmokos yra skiriamos piliečiams. Kad būtų palengvinta tokių asmenų integracija, valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė pagal nacionalinę teisę nustatytos tam tikros socialinės paramos teikimą pabėgėliams ir papildomos apsaugos gavėjams susieti su šių tarptautinės apsaugos gavėjų veiksmingu dalyvavimu integracijos programose;
- (52) tarptautinės apsaugos gavėjams turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant ir fizinės, ir psichinės sveikatos priežiūrą;
- (53) siekiant palengvinti tarptautinės apsaugos gavėjų integraciją į visuomenę, tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė dalyvauti integracijos programose, o sąlygas nustato valstybės narės. Valstybės narės gali nustatyti, kad dalyvauti tokiose integracijos programose, pvz., lankyti kalbos, pilietinės integracijos, profesinio mokymo ir kitus su įsidarbinimu susijusius kursus, yra privaloma;
- (54) kad būtų galima veiksmingai stebėti, kaip taikomas šis reglamentas, reikia jį reguliariai vertinti;

- (55) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento nuostatų dėl teiktinos informacijos formos ir turinio įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai⁴²;
- (56) kadangi šio reglamento tikslų, t. y. nustatyti valstybių narių užtikrinamos tarptautinės apsaugos suteikimo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, vienodo pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl šio reglamento masto ir poveikio tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamosi ES sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šiuo reglamentu neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti;
- (57) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį šios valstybės narės pranešė pageidaujančios dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą;]

ARBA

[pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, šios valstybės narės nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra joms privalomas ar taikomas;]

ARBA

[(XX) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Jungtinė Karalystė nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;

(XX) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija ([data] raštu) pranešė pageidaujanti dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą;]

ARBA

[(XX) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Jungtinė Karalystė ([data] raštu) pranešė pageidaujanti dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą;

(XX) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir

⁴² OL L 55, 2011 2 28, p. 13.

teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimanč šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;]

- (58) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimanč šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomi standartai, taikomi:

- (a) trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės priskyrimui prie tarptautinės apsaugos gavėjų;
- (b) vienodam pabėgėlių arba papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų statusui;
- (c) suteikiamos tarptautinės apsaugos pobūdžiui.

2 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- (1) *tarptautinė apsauga* – pabėgėlio statusas ir papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta 4 ir 6 punktuose;
- (2) *tarptautinės apsaugos gavėjas* – asmuo, kuriam suteiktas pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta 4 ir 6 punktuose;
- (3) *pabėgėlis* – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, pilietybės, politinių įsitikinimų ar priklausymo prie tam tikros socialinės grupės baimės yra ne pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl nurodytų priežasčių būdamas ne šalyje, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, negali arba dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas 12 straipsnis;
- (4) *pabėgėlio statusas* – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra pabėgėlis;
- (5) *papildomą apsaugą galintis gauti asmuo* – trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį galima pagrįstai manyti, kad, jei jis būtų grąžintas į savo kilmės šalį arba – asmens be pilietybės atveju – į šalį, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, jam kiltų realus pavojus patirti 16 straipsnyje apibrėžtą didelę žalą, kuriam netaikomos 18 straipsnio 1 bei 2 dalys ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja naudotis tos šalies apsauga;
- (6) *papildomos apsaugos statusas* – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra papildomą apsaugą galintis gauti asmuo;

- (7) *tarptautinės apsaugos prašymas* – trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės, kuris, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio arba papildomos apsaugos statuso, pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos;
- (8) *prašytojas* – tarptautinės apsaugos pasiprašęs trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, dėl kurio dar nėra priimtas galutinis sprendimas;
- (9) *šeimos nariai* – tiek, kiek šeima jau egzistavo prieš prašytojui atvykstant į valstybių narių teritoriją, toliau išvardyti tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariai, kurie yra toje pačioje su tarptautinės apsaugos prašymu susijusioje valstybėje narėje:
- (a) tarptautinės apsaugos gavėjo sutuoktinis arba nesantuokinis partneris, su kuriuo jį sieja stabilūs santykiai, jeigu, atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką, pagal trečiųjų šalių piliečiams taikomą jos teisę nesusituokusios poros prilyginamos susituokusioms poroms,
 - (b) a punkte nurodytų porų arba tarptautinės apsaugos gavėjo nepilnamečiai vaikai, jei jie nėra susituokę, nesvarbu, ar jie yra santuokiniai, ar nesantuokiniai, ar įvaikinti, kaip apibrėžta pagal nacionalinę teisę,
 - (c) tėvas, motina ar kitas suaugęs asmuo, pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką atsakingas už tarptautinės apsaugos gavėją, jei tas apsaugos gavėjas yra nepilnametis ir nesusituokęs;
- (10) *nepilnametis* – jaunesnis nei 18 metų trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės;
- (11) *nelydimas nepilnametis* – nepilnametis, į valstybių narių teritoriją atvykęs nelydimas pagal atitinkamos valstybės narės teisę ar praktiką už jį atsakingo suaugusio asmens tol, kol toks asmuo ima juo faktiškai rūpintis, taip pat nepilnametis, kuris liko be palydos po to, kai atvyko į valstybių narių teritoriją;
- (12) *leidimas gyventi šalyje* – valstybės narės institucijų išduotas Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1030/2002⁴³ nustatytos formos leidimas trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės gyventi jos teritorijoje;
- (13) *kilmės šalis* – pilietybės šalis arba šalys, o asmenų be pilietybės atveju – šalis, kurioje yra jų ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta;
- (14) *tarptautinės apsaugos panaikinimas* – kompetentingos institucijos sprendimas panaikinti asmens pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą arba nutraukti ar atsisakyti pratęsti jo galiojimą;
- (15) *paskesnis prašymas* – vėlesnis tarptautinės apsaugos prašymas, pateiktas bet kurioje valstybėje narėje priėmus galutinį sprendimą dėl ankstesnio prašymo, įskaitant atvejus, kai prašytojas tiesiogiai atsiėmė savo prašymą, ir atvejus, kai sprendžiančioji institucija atmetė prašymą, kurio buvo atsisakyta, po to, kai jis buvo atsiimtas netiesiogiai;

⁴³ OL L 157, 2002 6 15, p. 1.

- (16) *sprendžiančioji institucija* – teismo pobūdžio arba administracinė valstybės narės institucija, atsakinga už tarptautinės apsaugos prašymų nagrinėjimą ir kompetentinga tokiais atvejais priimti pirmosios instancijos sprendimus;
- (17) *socialinė apsauga* – Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 883/2004⁴⁴ apibrėžtos socialinės apsaugos sritys, apimančios ligos išmokas, motinystės ir lygiavertės tėvystės išmokas, neįgalumo išmokas, senatvės išmokas, maitintojo netekimo išmokas, išmokas dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų, išmokas mirties atveju, bedarbio pašalpas, priešpensines išmokas ir išmokas šeimai;
- (18) *socialinė parama* – 16 punkte apibrėžtas socialinės apsaugos išmokas papildančios arba viršijančios išmokos, skiriamos siekiant užtikrinti, kad būtų patenkinti svarbiausi lėšų stokojančių asmenų poreikiai;
- (19) *globėjas* – asmuo ar organizacija, kompetentingų institucijų paskirti padėti ir atstovauti nelydimam nepilnamečiui šiame reglamente nustatytose procedūrose, kad būtų užtikrinti vaiko interesai ir prireikus naudojamosi teisiniu veiksmu nepilnamečio vardu.

3 straipsnis

Materialinė taikymo sritis

1. Šis reglamentas taikomas trečiųjų šalių piliečius ar asmenis be pilietybės priskiriant prie tarptautinės apsaugos gavėjų ir nustatant suteikiamos tarptautinės apsaugos pobūdį.
2. Kitiems nacionaliniams humanitariniams statusams, kuriuos valstybės narės pagal savo nacionalinę teisę suteikia asmenims, neturintiems teisės gauti pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusą, šis reglamentas netaikomas. Jeigu tokie statusai suteikiami, turi nekilti rizikos juos supainioti su tarptautinės apsaugos statusais.

⁴⁴ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, 2004 4 30, p. 1).

II SKYRIUS

TARPTAUTINĖS APSAUGOS PRAŠYMŲ VERTINIMAS

4 straipsnis

Informacijos pateikimas ir faktų bei aplinkybių vertinimas

1. Prašytojas pateikia visą savo turimą informaciją, kuria pagrindžiamas tarptautinės apsaugos prašymas. Jis bendradarbiauja su sprendžiančiąja institucija ir yra pasiekiamas, kol trunka procedūra.
2. 1 dalyje nurodyta informacija – tai prašytojo pareiškimai ir visi jo turimi dokumentai, susiję su jo amžiumi, biografijos faktais, įskaitant atitinkamų giminaičių biografijos faktus, tapatybę, pilietybę (-ėmis), šalimi (-is) ir vieta (-omis), kurioje (-ose) asmuo anksčiau gyveno, ankstesniais prašymais [tarptautinės apsaugos prašymais ir Reglamente (ES) XXX/XX [Perkėlimo į ES reglamente] apibrėžtos pagreitintos perkėlimo į ES procedūros rezultatais], kelionės maršrutais, kelionės dokumentais ir tarptautinės apsaugos prašymo priežastimis.
3. Sprendžiančioji institucija prašyme pateiktą susijusią informaciją vertina laikydamosi Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 33 straipsnio.
4. Tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas ar patyrė didelę žalą arba jam buvo kilusi tiesioginė grėsmė būti persekiojamam ar patirti tokią žalą, laikoma rimtu visiškai pagrįstos prašytojo baimės būti persekiojamam ar realaus pavojaus patirti didelę žalą požymiu, nebent yra pagrįstų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas nepasikartos ar didelė žala nebus padaryta dar kartą.
5. Jeigu tam tikri prašytojo pareiškimų aspektai nėra pagrįsti dokumentais ar kitais įrodymais, papildomų įrodymų dėl tų aspektų nereikalaujama, jei įvykdomos šios sąlygos:
 - (a) prašytojas sąžiningai stengėsi pagrįsti savo prašymą;
 - (b) pateikta visa prašytojo turima susijusi informacija ir tinkamai paaiškinta, kodėl nepateikta kitos susijusios informacijos;
 - (c) prašytojo pareiškimai yra nuoseklūs bei įtikimi ir neprieštarauja turimai su prašytojo atveju susijusiai konkrečiai ir bendrai informacijai;
 - (d) prašytojas tarptautinės apsaugos paprašė kuo greičiau, nebent jis gali nurodyti pagrįstą priežastį, kodėl to nepadarė;
 - (e) nustatyta, kad prašytojas apskritai yra patikimas.

5 straipsnis

Sur place atsirandantis tarptautinės apsaugos poreikis

1. Visiškai pagrįsta persekiojimo baimė ar realus didelės žalos pavojus gali būti grindžiami įvykiais, įvykusiais prašytojui išvykus iš kilmės šalies.
2. Visiškai pagrįsta persekiojimo baimė ar realus didelės žalos pavojus gali būti grindžiami veikla, kurią prašytojas vykdė išvykęs iš kilmės šalies, ypač jei nustatyta, kad ta veikla buvo grindžiama kilmės šalyje turėtų įsitikinimų ar požiūrio reiškimu ir tolesniu jų laikymusi.
3. Nedarant poveikio Ženevos konvencijai ir Europos žmogaus teisių konvencijai, prašytojui, pagal Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 42 straipsnį pateikusiame paskesniame prašyme, pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas paprastai nesuteikiamas, jeigu persekiojimo ar didelės žalos pavojus kyla dėl aplinkybių, kurias prašytojas sukūrė savo sprendimu po to, kai išvyko iš kilmės šalies.

6 straipsnis

Persekiojimą vykdančios ar didelę žalą darančios subjektai

Persekiojimą vykdančios ar didelę žalą darančios subjektai gali būti tik:

- (a) valstybė;
- (b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį kontroliuojančios grupės ar organizacijos;
- (c) nevalstybiniai subjektai, jeigu galima įrodyti, kad a ir b punktuose nurodyti subjektai, įskaitant tarptautines organizacijas, negali arba nenori suteikti apsaugos nuo persekiojimo ar didelės žalos, kaip nurodyta 7 straipsnyje.

7 straipsnis

Apsaugą teikiantys subjektai

1. Apsaugą nuo persekiojimo ar didelės žalos teikiantys subjektai gali būti tik:
 - (a) valstybė;
 - (b) valstybę ar didelę valstybės teritorijos dalį kontroliuojančios grupės ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas,jei jos nori ir gali užtikrinti apsaugą pagal 2 dalį.
2. Apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos turi būti veiksminga ir ne laikina. Tokia apsauga laikoma suteikta, jeigu 1 dalyje nurodyti subjektai imasi pagrįstų priemonių, kad asmenys nebūtų persekiojami ar nepatirtų didelės žalos, be kita ko, naudodamiesi veiksminga teisine sistema persekiojimo ar didelės žalos veiksmams nustatyti, baudžiamajam persekiojimui vykdyti ir bausmėms skirti, o prašytojas gali naudotis tokia apsauga.

3. Vertindamos, ar tarptautinė organizacija kontroliuoja valstybę arba didelę jos teritorijos dalį ir teikia 2 dalyje nurodytą apsaugą, sprendžiančiosios institucijos remiasi pagal susijusią Sąjungos teisę parengtomis gairėmis, visų pirma Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodyta turima Sąjungos lygmens informacija apie kilmės šalis ir bendra kilmės šalių informacijos analizė.

8 straipsnis
Apsauga kilmės šalyje

1. Vertindama tarptautinės apsaugos prašymą, sprendžiančioji institucija nustato, kad prašytojui tarptautinės apsaugos nereikia, jeigu jis gali saugiai ir teisėtai keliauti ir atvykti į kilmės šalies dalį ir gali būti pagrįstai tikimasi, kad jis ten įsikurs, ir jeigu toje šalies dalyje jis:
 - (a) nepatiria visiškai pagrįstos persekiojimo baimės arba realaus didelės žalos pavojaus arba
 - (b) gali naudotis apsauga nuo persekiojimo ar didelės žalos.
2. Vertinimas, ar apsauga kilmės šalyje galima, atliekamas sprendžiančiajai institucijai nustatčius, kad antraip būtų taikomi priskyrimo kriterijai. Prievolė įrodyti, kad apsauga kilmės šalyje galima, tenka sprendžiančiajai institucijai. Iš prašytojo nereikalaujama įrodyti, kad prieš kreipdamasis dėl tarptautinės apsaugos jis išnaudojo visas galimybes gauti apsaugą savo kilmės šalyje.
3. Nagrinėdamos, ar prašytojas patiria visiškai pagrįstą persekiojimo baimę arba jam kyla realus didelės žalos pavojus ir ar jis turi galimybę kilmės šalies dalyje naudotis apsauga nuo persekiojimo arba didelės žalos, kaip nurodyta 1 dalyje, sprendžiančiosios institucijos priimdamos sprendimą dėl prašymo atsižvelgia į toje šalies dalyje vyraujančias bendrąsias aplinkybes ir į asmenines prašytojo aplinkybes, kaip nurodyta 4 straipsnyje. Tuo tikslu sprendžiančiosios institucijos užtikrina, kad iš visų susijusių šaltinių būtų gauta tiksli ir naujausia informacija, įskaitant Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodytą turimą Sąjungos lygmens informaciją apie kilmės šalis ir bendrą kilmės šalių informacijos analizę, taip pat Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro pateiktą informaciją ir gaires.
4. Nagrinėjant toje šalies dalyje, kurioje suteikiama apsauga, kaip nurodyta 7 straipsnyje, vyraujančias bendrąsias aplinkybes, atsižvelgiama į apsaugos prieinamumą, veiksmingumą ir ilgalaikį pobūdį. Nagrinėjant asmenines prašytojo aplinkybes, visų pirma atsižvelgiama į sveikatos būklę, amžių, lytį, seksualinę orientaciją, lytinę tapatybę ir socialinę padėtį, taip pat įvertinama, ar gyvendamas saugia laikomoje kilmės šalies dalyje prašytojas nepatirs pernelyg didelių sunkumų.

III SKYRIUS

PRISKYRIMAS PRIE PABĖGĖLIŲ

9 straipsnis

Persekiojimo veiksmai

1. Veiksmas pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje priimtą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu (toliau – Ženevos konvencija), 1 straipsnio A skirsnį laikomas persekiojimo veiksmu, jeigu yra:
 - (a) pakankamai rimtas dėl savo pobūdžio arba kartojimosi, kad būtų smarkiai pažeidžiamos pagrindinės žmogaus teisės, visų pirma tos, kurioms pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 15 straipsnio 2 dalį negali būti taikoma nukrypti leidžianti nuostata, arba
 - (b) žmogaus teisių pažeidimus apimanti įvairių priemonių sanoka, kuri yra pakankamai sunki, kad veiktų asmenį panašiai, kaip nurodyta a punkte.
2. 1 dalyje apibūdinti persekiojimo veiksmai gali pasireikšti, be kita ko, kaip:
 - (a) fizinio arba psichologinio smurto veiksmai, įskaitant lytinę prievartą veiksnius;
 - (b) teisinės, administracinės, policijos ir (arba) teisminės priemonės, kurios savaime yra diskriminacinės arba yra įgyvendinamos diskriminuojant;
 - (c) neproporcingas arba diskriminacinis baudžiamasis persekiojimas ar baudimas;
 - (d) atsisakymas leisti ginti teises teisme, dėl kurio bausmė yra neproporcinga arba diskriminacinė;
 - (e) baudžiamasis persekiojimas ar baudimas dėl atsisakymo atlikti karo tarnybą konflikto metu, jeigu atliekant karo tarnybą reikėtų daryti nusikaltimus ar veiksmus, dėl kurių taikomi 12 straipsnio 2 dalyje nustatyti statuso nesuteikimo pagrindai;
 - (f) veiksmai, susiję su lytimi arba su tuo, kad asmuo yra vaikas.
3. Pagal 2 straipsnio 3 punktą turi būti ryšys tarp 10 straipsnyje nurodytų priežasčių ir šio straipsnio 1 dalyje apibūdintų persekiojimo veiksmų arba apsaugos nuo tokių veiksmų nebuvimo.

10 straipsnis

Persekiojimo priežastys

1. Vertinant persekiojimo priežastis atsižvelgiama į šiuos aspektus:

- (a) rasės sąvoka visų pirma apima odos spalvą, kilmę arba priklausymą prie konkrečios etninės grupės;
- (b) religijos sąvoka visų pirma apima teistinių, neteistinių ir ateistinių įsitikinimų turėjimą, dalyvavimą arba nedalyvavimą oficialiose apeigose privačiai arba viešai, vienam arba kartu su kitais, kitus religinius veiksmus ar pažiūrų reiškimą arba asmeninio ar bendruomeninio elgesio formas, grindžiamas religiniais įsitikinimais arba privalomas pagal juos;
- (c) pilietybės sąvoka nereiškia vien tam tikros valstybės pilietybės turėjimo ar neturėjimo, bet visų pirma apima priklausymą prie grupės, kuriai būdinga kultūrinė, etninė ar kalbinė tapatybė, bendra geografinė ar politinė kilmė arba tam tikri santykiai su kitos valstybės gyventojais;
- (d) tam tikros socialinės grupės sąvoka visų pirma apima grupes, kurių:
 - nariai turi tokias pačias įgimtas savybes ar bendrą istoriją, kurių negalima pakeisti, arba tokias pačias savybes ar įsitikinimus, kurie yra tokie svarbūs to asmens tapatybei ar sąžinei, kad jis neturėtų būti verčiamas jų atsisakyti, ir
 - tai grupei atitinkamoje šalyje būdinga individuali tapatybė, nes ją supančios visuomenės ji yra suvokiama kaip kitokia.

Atsižvelgiant į aplinkybes kilmės šalyje, ši sąvoka gali apimti grupę, kuriai būdinga tokia pati seksualinė orientacija (negali būti suprantama, kad pastaroji sąvoka apima ir veiksmus, kurie pagal valstybių narių nacionalinę teisę laikomi nusikalstamais). Siekiant nustatyti, ar asmuo priklauso prie tam tikros socialinės grupės, arba apibrėžti tokiai grupei būdingas savybes, tinkamai atsižvelgiama į su lytimi susijusius aspektus, įskaitant lytinę tapatybę;

- (e) politinių įsitikinimų sąvoka visų pirma apima turimus įsitikinimus, nuomonę ar pažiūras tam tikru klausimu, susijusiu su 6 straipsnyje nurodytais galimais persekiojimo vykdytojais ir jų politika ar metodais, neatsižvelgiant į tai, ar prašytojas remdamasis tais įsitikinimais, nuomone ar pažiūromis ėmėsi veiksmų.
2. Vertinant, ar prašytojo baimė būti persekiojamam yra visiškai pagrįsta, nesvarbu, ar prašytojas iš tikrųjų turi rasinių, religinių, tautinių, socialinių ar politinių savybių, dėl kurių gali būti persekiojamas, jeigu persekiojimo vykdytojas prašytojui priskiria tokias savybes.
 3. Vertindama, ar prašytojo baimė būti persekiojamam yra visiškai pagrįsta, sprendžiančioji institucija negali pagrįstai tikėtis, kad, siekdamas išvengti persekiojimo pavojaus savo kilmės šalyje, prašytojas elgsis apdairiai arba nebedarys tam tikrų įprastų veiksmų, jei toks elgesys ar veiksmai yra neatsiejama jo tapatybės dalis.

11 straipsnis
Statuso praradimas

1. Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės nustoja būti pabėgėliu esant vienai ar kelioms toliau išvardytoms sąlygoms:
 - (a) asmuo savo noru pasirinko vėl naudotis pilietybės šalies teikiama apsauga;
 - (b) asmuo savo noru susigrąžino prarastą pilietybę;
 - (c) asmuo įgijo kitos šalies pilietybę ir naudojasi naujos pilietybės šalies teikiama apsauga;
 - (d) asmuo savo noru vėl apsigyveno šalyje, iš kurios buvo išvykęs arba už kurios ribų buvo bijodamas persekiojimo;
 - (e) kadangi aplinkybių, į kurias atsižvelgus asmuo buvo pripažintas pabėgėliu, nebėra, asmuo nebėra atsisakyti naudotis pilietybės šalies teikiama apsauga;
 - (f) kadangi aplinkybių, į kurias atsižvelgus asmuo buvo pripažintas pabėgėliu, nebėra, asmuo be pilietybės gali grįžti į šalį, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta.

Pabėgėliui, galinčiam nurodyti dėl anksčiau patirto persekiojimo atsiradusias įtikinamas priežastis, dėl kurių jis atsisako naudotis pilietybės šalies arba – asmens be pilietybės atveju – šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, teikiama apsauga, e ir f punktai netaikomi.

2. Jeigu 1 dalies e ir f punktai taikomi, sprendžiančioji institucija:
 - (a) atsižvelgia į tai, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks reikšmingas ir ilgalaikis, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamam nebėra laikoma visiškai pagrįsta;
 - (b) remiasi iš visų susijusių šaltinių gauta tikslia ir naujausia informacija, įskaitant Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodytą Sąjungos lygmens informaciją apie kilmės šalis ir bendrą kilmės šalių informacijos analizę arba Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro pateiktą informaciją ir gaires.

12 straipsnis
Statuso nesuteikimas

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jeigu:
 - (a) jam taikomas Ženevos konvencijos 1 straipsnio D skirsnis, susijęs su apsauga ar parama, kurią teikia Jungtinių Tautų organai ar agentūros, išskyrus Jungtinių Tautų vyriausiąjį pabėgėlių reikalų komisarą. Jeigu dėl bet kokios priežasties tokią apsaugą ar paramą nustota teikti, o tokių asmenų padėtis pagal Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtas atitinkamas rezoliucijas nėra galutinai

apibrėžta, tokie asmenys *ipso facto* turi teisę gauti šiuo reglamentu nustatytas išmokas;

- (b) šalies, kurioje jis apsigyveno, kompetentingos institucijos yra pripažinusios, kad jis turi teises ir pareigas, kurios siejamos su tos šalies pilietybės turėjimu, arba joms prilygstančias teises ir pareigas.
2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jeigu yra rimtų priežasčių manyti, kad:
- (a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;
 - (b) jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš priimant jį kaip pabėgėlį, t. y. prieš išduodant suteiktu pabėgėlio statusu grindžiamą leidimą gyventi šalyje. Itin žiaurūs veiksmai, net jei yra įvykdyti siekiant tariamai politinio tikslo, gali būti laikomi sunkiais nepolitiniaus nusikaltimais;
 - (c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose nurodytiems Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų.
3. 2 dalis taikoma ir asmenims, kurstantiems joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus arba kitaip dalyvaujantiems juos vykdant.
4. Vertindama, ar 1 dalies a punkte nurodytą apsaugą nustota teikti, sprendžiančioji institucija nustato, ar atitinkamas asmuo buvo priverstas išvykti iš atitinkamo organo ar agentūros veiklos teritorijos. Taip yra tuo atveju, jeigu kilo didelis pavojus to asmens saugumui, o minėtasis organas ar agentūra negalėjo užtikrinti, kad to asmens gyvenimo sąlygos toje teritorijoje atitiks tam organui ar agentūrai pavestą užduotį.
5. Laikantis 2 dalies b ir c punktų, prie sunkių nepolitinių nusikaltimų priskiriami šie veiksmai:
- (a) itin žiaurūs veiksmai, kai nagrinėjamas veiksmas yra neproporcingas tariamam politiniam tikslui;
 - (b) teroro aktai, kuriems būdingas smurtas prieš civilius gyventojus, net jei jie atliekami siekiant tariamai politinio tikslo.
6. Atsisakymas asmeniui suteikti pabėgėlio statusą grindžiamas tik tuo, ar yra tenkinamos 1–5 dalyse nustatytos sąlygos, ir jokio su konkrečiu atveju susijusio papildomo proporcingumo vertinimo neatliekama.

IV SKYRIUS

PABĖGĖLIO STATUSAS

13 straipsnis ***Pabėgėlio statuso suteikimas***

Sprendžiančioji institucija suteikia pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris pagal II ir III skyrius priskiriamas prie pabėgėlių.

14 straipsnis ***Pabėgėlio statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti galiojimą***

1. Sprendžiančioji institucija panaikina trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pabėgėlio statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą, jeigu:
 - (a) jis prarado pabėgėlio statusą pagal 11 straipsnį;
 - (b) jam neturėjo būti suteiktas arba nėra suteikiamas pabėgėlio statusas pagal 12 straipsnį;
 - (c) jo klaidingai pateikti arba nutylėti faktai, taip pat panaudoti suklastoti dokumentai buvo lemiami suteikiant pabėgėlio statusą;
 - (d) yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, saugumui;
 - (e) jis yra galutiniu nuosprendžiu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei;
 - (f) taikoma 23 straipsnio 2 dalis.
2. 1 dalies d–f punktuose nurodytose situacijose sprendžiančioji institucija gali nuspręsti nesuteikti pabėgėlio statuso, jeigu toks sprendimas dar nėra priimtas.
3. Asmenys, kuriems taikomi 1 dalies d–f punktai arba 2 dalis, turi teisę naudotis Ženevos konvencijos 3, 4, 16, 22, 31, 32 ir 33 straipsniuose nustatytais arba panašiomis teisėmis, kol yra valstybėje narėje.
4. Nedarydama poveikio pabėgėlio pareigai pagal 4 straipsnio 1 dalį atskleisti visus susijusius faktus ir pateikti visus turimus susijusius dokumentus, pabėgėlio statusą suteikusi sprendžiančioji institucija kiekvienu atveju atskirai įrodo, kad atitinkamas asmuo dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų priežasčių nustojo būti arba niekada nebuvo pabėgėliu.
5. Sprendžiančiosios institucijos sprendimai pagal 1 dalies a punktą panaikinti pabėgėlio statusą arba nutraukti ar atsisakyti pratęsti jo galiojimą įsigalioja tik praėjus trims mėnesiams po jų priėmimo, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be

pilietybės pagal susijusią Sąjungos ir nacionalinę teisę galėtų prašyti leidimo gyventi valstybėje narėje dėl kitų priežasčių.

15 straipsnis
Pabėgėlio statuso peržiūra

Kad galėtų taikyti 14 straipsnio 1 dalį, sprendžiančioji institucija peržiūri pabėgėlio statusą, ypač kai:

- (a) Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodytoje Sąjungos lygmens informacijoje apie kilmės šalis ir bendroje kilmės šalių informacijos analizėje nurodoma, kad atitinkamoje kilmės šalyje įvyko reikšmingas pokytis, susijęs su prašytojo apsaugos poreikiais;
- (b) pirmą kartą pratęsia pabėgėliui išduoto leidimo gyventi šalyje galiojimą.

V SKYRIUS

PRISKYRIMAS PRIE PAPILDOMĄ APSAUGĄ GALINČIŲ GAUTI ASMENŲ

16 straipsnis **Didelė žala**

2 straipsnio 5 punkte nurodyta didelė žala yra:

- (a) mirties bausmė ar egzekucija arba
- (b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminantis elgesys arba baudimas kilmės šalyje, arba
- (c) didelė ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui, kylanti dėl neselektyviojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.

17 straipsnis **Statuso praradimas**

- 1. Trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės nustoja būti papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu, kai aplinkybės, į kurias atsižvelgus buvo suteiktas papildomos apsaugos statusas, nustoja egzistuoti arba pasikeičia tiek, kad apsauga tampa nereikalinga.
- 2. Sprendžiančioji institucija:
 - (a) atsižvelgia į tai, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks reikšmingas ir ilgalaikis, kad papildomą apsaugą galinčiam gauti asmeniui nebėra realaus didelės žalos pavojaus;
 - (b) remiasi iš visų susijusių šaltinių gauta tikslia ir naujausia informacija, įskaitant Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodytą Sąjungos lygmens informaciją apie kilmės šalis ir bendrą kilmės šalių informacijos analizę arba Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro pateiktą informaciją ir gaires.
- 3. Papildomos apsaugos statuso turėtojui, galinčiam nurodyti dėl anksčiau patirtos didelės žalos atsiradusias įtikinamas priežastis, dėl kurių jis atsisako naudotis pilietybės šalies arba – asmens be pilietybės atveju – šalies, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, teikiama apsauga, 1 dalis netaikoma.

18 straipsnis
Statuso nesuteikimas

1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų priežasčių manyti, kad:
 - (a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kurias įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;
 - (b) jis padarė sunkų nusikaltimą;
 - (c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose nurodytiems Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų;
 - (d) jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei ar saugumui;
 - (e) prieš atvykdamas į atitinkamą valstybę narę jis įvykdė vieną ar kelis nusikaltimus, kuriems netaikomi a, b ir c punktai ir už kuriuos, jei jie būtų įvykdyti atitinkamoje valstybėje narėje, būtų baudžiama laisvės atėmimu, ir jei jis išvyko iš savo kilmės šalies tik siekdamas išvengti sankcijų už tokius nusikaltimus.
2. 1 dalies a–d punktai taikomi ir asmenims, kurstantiems juose nurodytus nusikaltimus ar veiksmus arba kitaip dalyvaujantiems juos vykdant.

VI SKYRIUS

PAPILDOMOS APSAUGOS STATUSAS

19 straipsnis

Papildomos apsaugos statuso suteikimas

Sprendžiančioji institucija suteikia papildomos apsaugos statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris pagal II ir V skyrius gali gauti papildomą apsaugą.

20 straipsnis

Papildomos apsaugos statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti galiojimą

1. Sprendžiančioji institucija panaikina trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės papildomos apsaugos statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą, jeigu:
 - (a) jis prarado papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusą pagal 17 straipsnį;
 - (b) po to, kai jam buvo suteiktas papildomos apsaugos statusas, jis neturėjo būti priskirtas arba nėra priskiriamas prie papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų pagal 18 straipsnį;
 - (c) jo klaidingai pateikti arba nutylėti faktai, taip pat panaudoti suklastoti dokumentai buvo lemiami suteikiant papildomos apsaugos statusą;
 - (d) taikoma 23 straipsnio 2 dalis.
2. Nedarydama poveikio trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pareigai pagal 4 straipsnio 1 dalį atskleisti visus susijusius faktus ir pateikti visus turimus susijusius dokumentus, papildomos apsaugos statusą suteikusi valstybė narė kiekvienu atveju atskirai įrodo, kad atitinkamas asmuo pagal šio straipsnio 1 dalį nustojo būti arba nėra papildomą apsaugą galinčiu gauti asmeniu.
3. Sprendžiančiosios institucijos sprendimai pagal 1 dalies a punktą panaikinti papildomos apsaugos statusą arba nutraukti ar atsisakyti pratęsti jo galiojimą įsigalioja tik praėjus trimis mėnesiams po jų priėmimo, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės pagal susijusią Sąjungos ir nacionalinę teisę galėtų prašyti leidimo gyventi valstybėje narėje dėl kitų priežasčių.

21 straipsnis

Papildomos apsaugos statuso peržiūra

Kad galėtų taikyti 20 straipsnio 1 dalį, sprendžiančioji institucija peržiūri papildomos apsaugos statusą, ypač kai:

- (a) Reglamento (ES) XXX/XX [Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros reglamento] 8 ir 10 straipsniuose nurodytoje Sąjungos lygmens informacijoje apie kilmės šalis ir bendroje kilmės šalių informacijos analizėje nurodoma, kad atitinkamoje kilmės šalyje įvyko reikšmingas pokytis, susijęs su prašytojo apsaugos poreikiais;
- (b) pirmą ir antrą kartus pratęsia papildomos apsaugos gavėjui išduoto leidimo gyventi šalyje galiojimą.

VII SKYRIUS

TARPTAUTINĖS APSAUGOS GAVĖJŲ TARPTAUTINĖS APSAUGOS TEISIŲ IR PAREIGŲ POBŪDIS

I SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

22 straipsnis

Bendrosios taisyklės

1. Pabėgėliai ir asmenys, kuriems suteiktas papildomos apsaugos statusas, turi šiame skyriuje nustatytas teises ir pareigas. Šiuo skyriumi nedaroma poveikio Ženevos konvencijoje nustatytoms teisėms ir pareigoms.
2. Jei nenurodyta kitaip, šis skyrius taikomas ir pabėgėliams, ir papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims.
3. Nepažeidžiant tarptautiniais įsipareigojimais nustatytų apribojimų, skiriant su galimybe įsidarbinti ir socialine apsauga susijusias išmokas reikalaujama, kad pirmiau būtų išduotas leidimas gyventi šalyje.
4. Taikant šio skyriaus nuostatas atsižvelgiama į konkrečią specialių poreikių turinčių asmenų, pvz., nepilnamečių, nelydimų nepilnamečių, neįgaliųjų, pagyvenusių žmonių, nėsčiųjų, nepilnamečių vaikų turinčių vienišų tėvų, prekybos žmonėmis aukų, psichikos sutrikimų turinčių asmenų ir asmenų, kurie buvo kankinami, prievartaujami ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, padėtį, jeigu atskirai įvertinus jų padėtį nustatoma, kad jie turi specialių poreikių.
5. Taikydamos su nepilnamečiais susijusias šio skyriaus nuostatas, atitinkamos institucijos pirmiausia paiso vaiko interesus.

23 straipsnis

Apsauga nuo grąžinimo

1. Valstybės narės laikosi negrąžinimo principo pagal savo tarptautinius įsipareigojimus.
2. Jei tai nėra draudžiama pagal 1 dalyje nurodytus tarptautinius įsipareigojimus, oficialiai pripažintas ar nepripažintas pabėgėlis arba papildomos apsaugos gavėjas gali būti grąžintas, jeigu:
 - (a) yra pagrįstų priežasčių manyti, kad jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, saugumui;

- (b) jis yra galutiniu nuosprendžiu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.

Tokiais atvejais atitinkamai pagal 14 arba 20 straipsnį taip pat panaikinamas pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusas.

24 straipsnis **Informavimas**

Kompetentingos institucijos tarptautinės apsaugos gavėjams kuo greičiau suteikia informacijos apie teises ir pareigas, susijusias su pabėgėlio arba papildomos apsaugos statusu, kai tik toks statusas suteikiamas. Tokia informacija teikiama kalba, kurią apsaugos gavėjas supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti; joje aiškiai nurodomos pasekmės, jeigu bus nevykdomos 28 straipsnyje dėl judėjimo Sąjungoje išdėstytos prievolės.

Tokios informacijos formą ir turinį nustato Komisija įgyvendinimo aktais, priimamais laikantis Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 58 straipsnio 1 dalyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.

25 straipsnis **Šeimos vientisumo išsaugojimas**

1. Tarptautinės apsaugos gavėjo šeimos nariams, kurie patys neturi teisės į tokią apsaugą, suteikiama teisė prašyti leidimo gyventi šalyje laikantis nacionalinių procedūrų, kiek tai suderinama su šeimos nario asmeniniu teisiniu statusu.
2. Pagal 1 dalį išduotas leidimas gyventi šalyje galioja tiek pat kiek tarptautinės apsaugos gavėjui išduotas leidimas gyventi šalyje ir jo galiojimas gali būti pratęsiamas. Šeimos nariui išduoto leidimo gyventi šalyje galiojimo laikotarpis iš esmės negali baigtis vėliau nei tarptautinės apsaugos gavėjo turimo leidimo gyventi šalyje galiojimo pabaigos dieną.
3. Leidimas gyventi šalyje šeimos nariui neišduodamas, jeigu pagal III ir V skyrius jam nėra arba nebūtų suteikta tarptautinė apsauga.
4. Jei tai būtina dėl su nacionaliniu saugumu ar viešąja tvarka susijusių priežasčių, leidimas gyventi šalyje šeimos nariui neišduodamas, o jau išduoti leidimai gyventi šalyje panaikinami arba nepratęsiamas jų galiojimas.
5. Šeimos nariai, kuriems pagal 1 dalį yra išduotas leidimas gyventi šalyje, turi teisę naudotis 27–39 straipsniuose nurodytomis teisėmis.
6. Valstybės narės gali nuspręsti, kad šis straipsnis taikomas ir kitiems artimiems giminaičiams, kurie išvykstant iš kilmės šalies arba prieš prašytojui atvykstant į valstybių narių teritoriją gyvena kartu kaip šeimos nariai ir tuo metu buvo visiškai ar daugiausia priklausomi nuo tarptautinės apsaugos gavėjo.

II SKIRSNIS

SU GYVENIMU IR BUVIMU ŠALYJE SUSIJUSIOS TEISĖS IR PAREIGOS

26 straipsnis

Leidimai gyventi šalyje

1. Ne vėliau kaip per 30 dienų po to, kai buvo suteikta tarptautinė apsauga, išduodamas Reglamente (EB) Nr. 1030/2002 nustatytos vienodos formos leidimas gyventi šalyje.
 - (a) Pabėgėlio statuso turėtojams išduotas leidimas gyventi šalyje galioja trejus metus ir jo galiojimas gali būti pratęsimas trejų metų laikotarpiams.
 - (b) Papildomos apsaugos statuso turėtojams išduotas leidimas gyventi šalyje galioja vienus metus ir jo galiojimas gali būti pratęsimas dvejų metų laikotarpiams.
2. Leidimo gyventi šalyje galiojimas nepratęsiamas arba leidimas gyventi šalyje panaikinamas, jeigu:
 - (a) kompetentingos institucijos pagal 14 straipsnį panaikina trečiosios šalies piliečio pabėgėlio statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą arba pagal 20 straipsnį panaikina tokio asmens papildomos apsaugos statusą arba nutraukia ar atsisako pratęsti jo galiojimą;
 - (b) taikoma 23 straipsnio 2 dalis;
 - (c) tai būtina dėl su nacionaliniu saugumu ar viešąja tvarka susijusių priežasčių.
3. Taikant 14 straipsnio 5 dalį ir 20 straipsnio 3 dalį, leidimas gyventi šalyje panaikinamas tik pasibaigus tose nuostatose nurodytam trijų mėnesių laikotarpiui.

27 straipsnis

Kelionės dokumentas

1. Kompetentingos institucijos pabėgėlio statuso turėtojams išduoda Ženevos konvencijos papildomame dokumente nustatytos formos kelionės dokumentus, turinčius Tarybos reglamente (EB) Nr. 2252/2004⁴⁵ nurodytas būtinas apsaugines savybes ir biometrinius požymius. Tokie kelionės dokumentai galioja bent vienus metus.
2. Kompetentingos institucijos papildomos apsaugos statuso turėtojams, kurie negali gauti nacionalinio paso, išduoda kelionės dokumentus, turinčius Reglamente (EB) Nr. 2252/2004 nurodytas būtinas apsaugines savybes ir biometrinius požymius. Tokie dokumentai galioja bent vienus metus.

⁴⁵ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų (OL L 385, 2004 12 29, p. 1).

3. 1 ir 2 dalyse nurodyti dokumentai neišduodami, jeigu tai būtina dėl įtikinamų su nacionaliniu saugumu ar viešąja tvarka susijusių priežasčių.

28 straipsnis

Teisė laisvai judėti valstybėje narėje

1. Tarptautinės apsaugos gavėjai turi teisę laisvai judėti tarptautinę apsaugą suteikusių valstybės narės teritorijoje, taip pat teisę toje teritorijoje pasirinkti gyvenamąją vietą tokiomis pat sąlygomis ir laikydamiesi tokių pat apribojimų, kokie yra nustatyti kitiems jos teritorijoje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams, kurių padėtis panaši.
2. Nepažeidžiant tarptautiniais įsipareigojimais nustatytų apribojimų, tam tikras specialias socialinės apsaugos ar socialinės paramos išmokas gaunančiam tarptautinės apsaugos gavėjui gyvenimo šalyje sąlygos gali būti nustatytos tik jei tokios sąlygos būtinos apsaugos gavėjo integracijai apsaugą suteikusioje valstybėje narėje palengvinti.

29 straipsnis

Judėjimas Sąjungoje

1. Tarptautinės apsaugos gavėjai neturi teisės gyventi kitose valstybėse narėse nei ta, kuri jiems suteikė apsaugą. Tai nedaro poveikio jų teisei pagal susijusias Sąjungos ir nacionalinės teisės nuostatas prašyti leidimo ir gauti leidimą gyventi kitose valstybėse narėse ir jų teisei laisvai judėti laikantis Konvencijos dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo 21 straipsnyje nustatytų sąlygų.
2. Nustačius, kad apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė apsaugą, nors pagal susijusią Sąjungos ar nacionalinę teisę ten būti ar gyventi neturi teisės, jam taikoma Dublino reglamento (ES) XXX/XXX 20 straipsnio 1 dalies e punkte apibrėžta atsiėmimo procedūra.

III SKIRSNIS

SU INTEGRACIJA SUSIJUSIOS TEISĖS

30 straipsnis

Galimybė įsidarbinti

1. Tarptautinės apsaugos gavėjai iš karto, kai tik suteikiama apsauga, turi teisę dirbti pagal darbo sutartį arba savarankiškai, laikydamiesi atitinkamai profesijai ir valstybės tarnybai bendrai taikomų taisyklių.
2. Su tarptautinės apsaugos gavėjais elgiamasi taip pat kaip su apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiais šiose srityse:
 - (a) darbo sąlygų, įskaitant darbo užmokestį ir atleidimą iš darbo, darbo valandas, atostogas ir poilsio dienas, taip pat su sveikata ir sauga darbo vietoje susijusių reikalavimų;

- (b) asociacijų laisvės ir laisvės jungtis į sąjungas, taip pat stoti į darbuotojams ar darbdaviams atstovaujančias organizacijas ar į bet kurias kitas organizacijas, kurių nariai yra konkrečios profesijos atstovai, įskaitant teisę naudotis tokių organizacijų teikiamomis privilegijomis;
 - (c) su įsidarbinimu susijusių suaugusiųjų švietimo galimybių, profesinio mokymo, įskaitant kvalifikacijos kėlimo kursus, taip pat galimybių įgyti praktinės patirties darbo vietoje;
 - (d) įdarbinimo tarnybų teikiamų konsultavimo paslaugų.
3. Kompetentingos institucijos prireikus sudaro palankesnes sąlygas visapusiškai dalyvauti 2 dalies c ir d punktuose nurodytų rūšių veikloje.

31 straipsnis

Galimybė mokytis

1. Nepilnamečiams, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, sudaromos visos sąlygos naudotis švietimo sistema tokiomis pat sąlygomis kaip apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiams.
2. Suaugusiesiems, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, sudaromos sąlygos naudotis bendrąja švietimo sistema ir tolesnio profesinio mokymo ar perkvalifikavimo galimybėmis tokiomis pat sąlygomis kaip toje valstybėje narėje teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams, kurių padėtis panaši.

32 straipsnis

Galimybė naudotis kvalifikacijos pripažinimo ir gebėjimų patvirtinimo procedūromis

1. Esamų užsienio diplomų, sertifikatų ir kitų oficialios kvalifikacijos įrodymų pripažinimo procedūrų srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais elgiama taip pat kaip su apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiais.
2. Nedarydamos poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB⁴⁶ 2 straipsnio 2 daliai ir 3 straipsnio 3 daliai, kompetentingos institucijos tarptautinės apsaugos gavėjams, kurie negali pateikti jų kvalifikacijos įrodymo dokumentų, sudaro palankesnes sąlygas visapusiškai naudotis 1 dalyje nurodytomis procedūromis.
3. Galimybių naudotis ankstesnio mokymosi rezultatų ir patirties vertinimo, patvirtinimo ir akreditavimo sistemomis srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais elgiama taip pat kaip su apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiais.

33 straipsnis

Socialinė apsauga

Socialinės apsaugos srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais elgiama taip pat kaip su apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiais.

⁴⁶ 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ([OL L 255, 2005 9 30, p. 22](#)).

34 straipsnis
Socialinė parama

1. Socialinės paramos srityje su tarptautinės apsaugos gavėjais elgiama taip pat kaip su apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiais.

Galimybė naudotis pagal nacionalinę teisę nustatyta tam tikra socialine parama gali būti susieta su tarptautinės apsaugos gavėjo veiksmingu dalyvavimu integracijos programose.

2. Papildomos apsaugos statuso turėtojams valstybės narės gali riboti socialinės paramos teikimą ir skirti tik būtinas išmokas.

35 straipsnis
Sveikatos priežiūra

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis tokiomis pat reikalavimų atitikimu grindžiamomis sąlygomis kaip apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiams.
2. Specialių poreikių turintiems tarptautinės apsaugos gavėjams, pvz., nėščiosioms, neįgaliesiems, asmenims, kurie buvo kankinami, prievartaujami ar patyrė kitokį sunkų psichologinį, fizinį ar seksualinį smurtą, arba nepilnamečiams, kurie patyrė bet kokią smurtą, nepriežiūrą, išnaudojimą, kankinimą, žiaurų, nežmonišką ir žeminantį elgesį arba nukentėjo nuo ginkluoto konflikto, tinkamos sveikatos priežiūros paslaugos, įskaitant, jei reikia, psichinių sutrikimų gydymą, teikiamos tokiomis pat reikalavimų atitikimu grindžiamomis sąlygomis kaip apsaugą suteikusių valstybės narės piliečiams.

36 straipsnis
Nelydimi nepilnamečiai

1. Suteikus tarptautinę apsaugą, kuo greičiau ir ne vėliau kaip per penkias darbo dienas, kaip nurodyta Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 22 straipsnio 1 dalyje, kompetentingos institucijos imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad nelydimiems nepilnamečiams atstovautų teisinis globėjas, ar, jei reikia, už nepilnamečių priežiūrą ir gerovę atsakinga organizacija arba būtų atstovaujama bet koku kitu tinkamu būdu, įskaitant atstovavimą remiantis teisės aktais arba teismo sprendimu.

Jeigu globėju paskiriama organizacija, ji kuo greičiau paskiria asmenį, atsakingą už nelydimo nepilnamečio globėjo pareigų vykdymą pagal šį reglamentą.

2. Paskirtasis globėjas privalo užtikrinti, kad nepilnametis galėtų naudotis visomis šiuo reglamentu nustatytomis teisėmis. Paskirtojo globėjo veiklą reguliariai vertina atitinkamos institucijos.
3. Nelydimi nepilnamečiai apgyvendinami vienu iš šių būdų:

- (a) su suaugusiu giminaičiu;
- (b) globėjų šeimoje;
- (c) specialiuose nepilnamečių apgyvendinimo centruose;
- (d) kitose nepilnamečiams gyventi tinkamose vietose.

Į nepilnamečio nuomonę atsižvelgiama pagal jo amžių ir brandą.

4. Jei įmanoma, broliai ir (arba) seserys neišskiriami, atsižvelgiant į atitinkamo nepilnamečio interesus, ypač į jo amžių ir brandą. Nelydimų nepilnamečių gyvenamoji vieta keičiama kuo rečiau.
5. Jeigu nelydimam nepilnamečiui suteikiama tarptautinė apsauga, o jo šeimos narių paieška dar nepradėta, kompetentingos institucijos kuo greičiau po tarptautinės apsaugos suteikimo pradeda jų paiešką, kartu saugodamos nepilnamečio interesus. Jeigu paieška jau pradėta, prireikus ji tęsiama. Jeigu nepilnamečio arba jo artimų giminaičių, ypač jei jie liko kilmės šalyje, gyvybei ar sveikatai gali grėsti pavojus, būtina pasirūpinti, kad informacija apie tuos asmenis būtų renkama, tvarkoma ir siunčiama konfidencialiai.
6. Su nelydimais nepilnamečiais dirbantys asmenys ir organizacijos nuolat dalyvauja tinkamuose mokymuose, susijusiuose su nepilnamečių teisėmis ir poreikiais, taip pat laikomasi Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 22 straipsnyje nurodytų vaikų saugumo užtikrinimo standartų.

37 straipsnis ***Galimybė būti apgyvendintiems***

1. Tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė būti apgyvendintiems tokiomis pat sąlygomis kaip kitiems valstybių narių teritorijose teisėtai gyvenantiems trečiųjų šalių piliečiams, kurių padėtis panaši.
2. Nacionalinė tarptautinės apsaugos gavėjų paskirstymo tvarka taikoma, kiek įmanoma, nediskriminuojant tarptautinės apsaugos gavėjų ir užtikrinant lygias galimybes būti apgyvendintiems.

38 straipsnis ***Galimybė dalyvauti integracijos programose***

1. Siekiant palengvinti tarptautinės apsaugos gavėjų integraciją į visuomenę, tarptautinės apsaugos gavėjams suteikiama galimybė dalyvauti valstybių narių rengiamose jų specialius poreikius atitinkančiose integracijos programose, visų pirma lankyti kalbos kursus, dalyvauti pilietinio ugdymo ir integracijos programose ir gauti profesinį mokymą.
2. Valstybės narės gali nustatyti, kad dalyvauti integracijos programose yra privaloma.

39 straipsnis
Repatriacija

Tarptautinės apsaugos gavėjams, kurie pageidauja būti repatrijuoti, suteikiama pagalba.

VIII SKYRIUS

ADMINISTRACINIS BENDRADARBIAVIMAS

40 straipsnis **Bendradarbiavimas**

Kiekviena valstybė narė paskiria nacionalinę ryšių palaikymo instituciją ir nurodo jos adresą Komisijai. Komisija perduoda tą informaciją kitoms valstybėms narėms.

Bendradarbiaudamos su Komisija, valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų kompetentingų institucijų tiesioginiam bendradarbiavimui užmegzti ir jų keitimuisi informacija užtikrinti.

41 straipsnis **Darbuotojai**

Šio reglamento nuostatas taikančioms institucijoms ir kitoms organizacijoms turi būti surengti arba rengiami reikiami mokymai, taip pat jos privalo laikytis konfidencialumo principo, kaip apibrėžta nacionalinės teisės aktuose, dėl bet kokios savo darbe gaunamos informacijos.

IX SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

42 straipsnis

Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda [Reglamento (ES) XXX/XXX [Procedūrų reglamento] 58 straipsniu įsteigtas] komitetas. Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta Reglamente (ES) Nr. 182/2011.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.
3. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 8 straipsnis kartu su jo 5 straipsniu.

43 straipsnis

Stebėjimas ir vertinimas

Ne vėliau kaip po dvejų metų nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos, o paskiau – kas penkerius metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai teikia šio reglamento taikymo ataskaitą ir prireikus siūlo reikiamų pakeitimų.

Ne vėliau kaip likus devyniems mėnesiams iki to termino pabaigos valstybės narės Komisijai nusiunčia visą informaciją, reikalingą tai ataskaitai parengti.

44 straipsnis

Direktyvos 2003/109/EB pakeitimas

1. Direktyvos 2003/109/EB 4 straipsnyje įterpiama ši 3a dalis:

„3a. Nustačius, kad tarptautinės apsaugos gavėjas yra kitoje valstybėje narėje nei ta, kuri jam suteikė tarptautinę apsaugą, nors pagal susijusią Sąjungos ar nacionalinę teisę ten būti ar gyventi neturi teisės, skaičiuojant 1 dalyje nurodytą laikotarpį į teisėto buvimo šalyje laikotarpį iki minėtosios situacijos neatsižvelgiama.“

2. Įterpiamas šis 26a straipsnis:

„26a straipsnis

4 straipsnio 3a dalies perkėlimas į nacionalinę teisę

Valstybės narės užtikrina, kad įsigalioję įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos 4 straipsnio 3a dalies būtų laikomasi ne vėliau kaip [praėjus šešiems mėnesiams nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos]. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.“

45 straipsnis
Panaikinimas

Direktyva 2011/95/ES panaikinama nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos. Nuorodos į panaikintą direktyvą turėtų būti laikomos nuorodomis į šį reglamentą ir skaitomos pagal II priede pateiktą atitikties lentelę.

46 straipsnis
Įsigaliojimas ir taikymas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas taikomas nuo [po šešių mėnesių nuo jo įsigaliojimo dienos].

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas
[...]